

MAGYAR Bányászlap

25th ANNIVERSARY
EDITION

Hungarian Miners' Journal

8502 WEST JEFFERSON - - DETROIT, MICH.

SECTION
TWO

VOLUME XXVII. ÉVFOLYAM

1939 APRILIS 6

NO. 14. SZÁM

“EGY PUTTONY HAMU MEG EGY ICCE MÁK...”

25 ÉV TÖRTÉNETE

— Elmondja Himler Márton —

Nem újságyszerkesztő és nem lapkiadó akartam lenni, mikor huszonöt év előtt, 1913 decemberében a Magyar Bányászlap megindult.

Mikor 1907 nyarán ötödmagammal a Thacker, W. Va. bányát ott hagytam, az utunkat New Yorknak vettük, mert úgy gondoltuk, hogy csak onnan tudunk valahová másfelé menni munkára.

Zöldek voltunk, s a Thacker és New York közt elterülő magyar kolóniák ismeretlenek voltak előttünk.

Csak a véletlen dolga volt, hogy Portsmouthon egy acélgyárban magyarokat találtunk, s mikor ott a huszonharmadmagammal egy upstairsen való lakást néhány hónapra meguntam, csak akkor tudtam onnan távozni, mikor véletlenül Toledo-ból egy magyar oda vetődött.

Amerikai magyar lapokat nem láttunk, s mikor jóval később találkoztam az egyikkel, semmiféle utmutatót abban nem leltem, hogy merre lehet munkát keresni vagy találni.

Sok hányódás után jutottam el még egyszer Iselin, Pa.-ban a bányába, de mikor az idők mostohasága miatt onnan a fiatal munkásokat kitétték, ismét csak New Yorkba utaztam, pedig hát Iselin és New York közt sok helyen be lehetett volna szólni munkáért, ha ismerős lettem volna a tereppel.

Mikor öt év múlva újra visszavágytam a szénvidékre, ahol jóbarátaim laktak szét-szórta, s mikor a pedler-táskákat a kezembe véve vándorlásaim második korszakát megkezdtem, meglepetve láttam, hogy a sötétségben való vándorlás tovább tart. Hogy bár a bányász, aki az egyik telepen a munkáját ott hagyja, esetleg onnan tizenöt mértföldre jó munkát tudna találni, néha ötszáz mértföldet is ment, mert oda hívta egy ismerőse vagy földije, és nem tudta, hogy a közbeeső állomásokon is elég jó munkáalkalom akadna.

Egy évig pedlerkedtem, leginkább a west-virginiai bányák közt, hiszen az első házam ott volt Thackerben, s a bányászoknak elmondtam az egyik helyen, hogy a másikon a munka miképp megy. Ahol nem volt jó a munka, vagy nem bántak jól az emberrel, ott elmondtam, hogy hol lehetne jobb bánásmódot, vagy jobb munkát találni. Lassan már vártak rám egy-egy plézen, hogy ha eljövök mondok valami jó helyet, s néha leveleket is írtak, ha nem akartak várni, a new yorki címemre.

Igy jutott eszembe, hogy milyen áldás lenne a magyar bányászoknak, ha minden bányára telepről megírnák néha egy újságba, hogy arrafelé mi hír van, és ha azt mindenfelé olvasnák.

Babérokat én nem akarok, mikor arra nincs jussom, glóriát én nem keresek, mikor arra nem vágyom. Én beismerem, hogy nem világ-megváltási álmokkal indítottam ezt a lapot az utjára.

Csak a bányászokat véltem szolgálni, akik hozzám a thackeri meg az iselini bányában nagyon-nagyon jók voltak, s akik közt pedlereskedve később a kenyeremet kerestem.

TIZENKETTŐ VAGY HETVENKETTŐ?

Nem is álmodtam én arról, hogy valaha lapkiadásból vagy újságírásból fogok megélni.

Borzasztóan nem értettem ehhez az üzlethez, és nem felejttem el soha azt a kétséget, amik a Magyar Bányászlap első számának a megjelenése után gyötörték.

Mikor az Elkhorn völgyben azt láttam, hogy a munka nem jól megy, s két hét múlva az akkor még friss Logan mezőkön kitűnő munka-alkalmakat találtam, a holdeni Bodo házban a lap első számát ceruzával megírtam. Beküldtem azt egy new yorki ismerős nyomdásznak, megkértem, hogy nyomja ki olyan nagy alakban, mint egy levél papíros és küldje a számlával utánam.

Bokor Ferenc szintén nem volt még kisárgulva, mert mikor megírta, hogy a lap ára 12 dollár, az egyes számot magyarul írta, és én nem tudtam, hogy tizenkettőt vagy hetvenkettőt írt-e a számlába. Anyyra nem értejem a lap-üzletbe és a nyomdához.

És mikor a leküldött lapoknál neki vágtam a plézeknek, mikor azokat kiosztogattam a magyar házakban, előfizetéseket elfogadni nem mertem. Hiszen azt tudtam, hogy ha 72 dollár a lap ára, akkor az még egyszer napvilágot nem láthat.

De úgy gondoltam, hogy ha a lap nyomása 12 dollár lesz, akkor hetenként öt-tíz dollárt csak össze szedek az újságra, s a többi megkeresem a pedlerkedéssel. December 12-én jutott hozzám az első Bányászlap, de csak újév után, 1914-ben jelent meg a második szám, mert előbb az ára felől Bokorral kellett beszélnem.

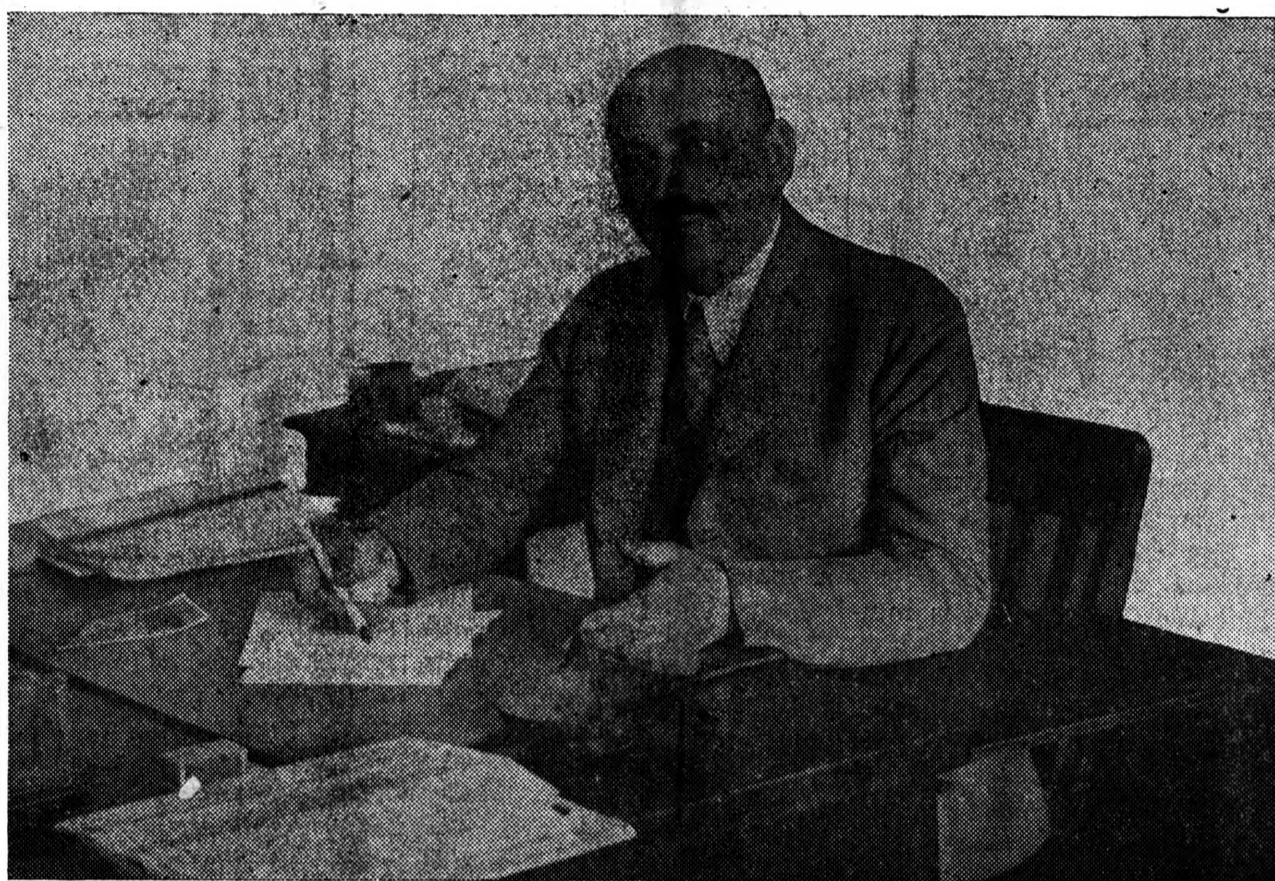
Bementem hát portékát venni New Yorkba, ott meg tudtam, hogy abban a kis alakban heti 12 dollárokért kinyomják az újságom, de meg tudtam azt is, hogy rendes újság alakban is kiadhatom azt, négy oldalon, kis mennyiségben heti 26 dollárért.

Virginia-ba is vittem még decemberben az újságomból, s bár Plesnik József akkor nortoni hentesnek megmondta, hogy a második szám nem biztos, rám erőszakolta a maga dollárját.

Császár és Vass bondtowni üzletemberek pedig azzal biztattak, hogy meg is fogok élni az újságomból, mert arra szükség van. Ugyanezt mondták a dantei magyar bányászok.

DÖNTÖTTÉK A Bányászok

Hetven dollárral tértem vissza New Yorkba, s többé

nem vittem ki a pedler táskákat, mert másként határoztak a bányászok.

Mikor az újság második számát előfizetésre való felhívással kiküldtem, egy hét alatt befolyt a harmadik szám ára, és a pedlereskedés helyett áttertem a "mail-order" üzlethez.

Mert mikor mondjuk Arnoldczy József, akkor Earlingen lakó barátom az előfizetést beküldte, akkor Mrs. Ar-

jelentett ez a bevétel, mint ami befolyt az újságért és estenként néha két zsák portékát is vittem a postára.

Azóta elmúlt huszonöt esztendő és a bányaplézeken lakó magyaroknak többé ilyen portékára nincs szükségük, vagy ha van, meg tudják azt a megfelelő üzletből rendelni.

De bizony ha mondjuk nemzetiszínű szalag, magyar kóta, vagy olyasmi kell nekik, amit

Nem tudom, hogy más magyar lapoknak adnak-e ilyen megbízásokat az olvasóik, mert én más magyar lapnál soha nem dolgoztam, de azt tudom, hogy nekünk huszonöt év alatt sok ilyen munkát adtak, s azt mi mindenkor örömmel vállaltuk.

KIKEZDUNK A SQUIREKKEL

Ahogy az újság-üzletbe lassan beletanultam, s ahogy az

Ha huszonöt év munkájának csak ez lenne az eredménye, akkor sem küzdöttünk volna hiába

KÖSZÖNÖM

a Magyar Bányászlapnak és köszönöm az egész magyarságnak, hogy fiamat annak idején kimentették a börtönből, ahová ártatlanul küldte az itteni hegyek közt lévő idegen-gyűlölet.

Hiába nevettem fel hat gyerekemet becsülettel, hiába jó gyermek valamennyi, Tárkányi Pistával és két más nemzetiségű vádlottal együtt Kentuckyban elfogták s ha a Magyar Bányászlap nem siet a védelmükre, vagy kivégezték volna őket, vagy életük végéig maradtak volna a börtönben.

Hálás köszönetet mondok Himler Mártonnak, Fáy Fisher Andornak és Tábori Oszkár ügyvédnek s mindenkinek, aki akkor centjeivel a védelemben segített.

És arra kérem a magyar bányászokat, hogy tartsuk meg, segítsük az újságunkat, mert az a bányászok ragaszkodását, szeretetét megérdemi.

Emődý József,
Williamson, W. Va.

Dear Mr. Himler:

I note that the Magyar Bányászlap is celebrating the 25th anniversary of its service to the Hungarian miners of America.

As one, whose life was saved by the effort of the Magyar Bányászlap I can truthfully testify the value of this service.

Without the help of the Magyar Bányászlap, and its subscribers, God only knows what would have been my fate, as I was accused, in a very hostile neighborhood, of a crime I did not commit.

I know that I owe my happiness to the effort of the Hungarian miners, their newspaper, the Magyar Bányászlap, and their courageous editor: Mr. Himler.

On this anniversary, I feel, it is my duty to publicly say thanks again to the Magyar Bányászlap.

Very truly yours:

Steve Tárkányi,
Logan, W. Va.

nóczky is írt a levélben és megkért rá, hogy küldjek neki petrezselyem-magot, egy horodó ruszlit, ruhaszárító kötelet és paprikát, s annak az árát is beküldte.

Az első néhány száz előfizető személyesen ismert, és természetesen tartották, hogy ha nem mehettek le hozzájuk, akkor az Égi Mannát vagy a selmeci pipát postán rendelték meg tőlem.

Bizony eleinte talán többet

a bányavidékeken megszerezni nem tudnak, mindig a Bányászlaphoz fordulnak.

Természetesen az réges-régen nem "üzlet" a számunkra, vagyis az ilyen megbízások többé soha nem haszonnal járnak, hanem költséggel, de a megbízásokat nem utasítjuk vissza, és például tavaly az óhazából az egyik barátomnak egy beretvát hoztam, a másik barátom fiának egy magyar kardot hoztam.

akkoriban folyton költöző bányászok a lapot lassan szét-vitték, úgy láttam, hogy ügy-nököket érdemes és kell kiküldeni a bányavidékekre.

Egy fél éves nem volt még a Bányászlap, mikor már két-ezren olvasták, s talán minden bányában dolgozó magyar — legalább a keleti és középnyugati államokban — ismerte.

Akkorra azonban azt is el kellett határoznom, hogy lap-

kiadó és szerkesztő lesz-e belőlem, vagy a magyar bányászok olyan mindenesé, aki őket minden ügyükben, bajukban szolgálja.

West Virginiában és Virginiában abban az időben a bányák meg voltak rakva Baldwin-Feltz bányarendőrökkel, akik a szervezőktől és "izgatóktól" védték meg a vidéket.

Ezeket a kompánia policok-at nem gentlemenek, hanem gunmenek közül sorozták és rémei voltak a vidéknek.

A prohibíció akkor jött be local-option útján West Virginiába és ezen a címen a bányászok rablását csakhamar megkezdtek.

Akinél pénzt szagoltak, azt elvitték, és a szegény, angolul nem beszélő, járatlan "hunky" bányász boldogan adta oda a betét-könyvét, hogy a hasonlóan korrupt békebírók még egyszer szabadon engedjék.

Ezzel a gangster-szervezettel csakhamar kikezdtem. Angolul nem tudván, másal fordítottam angolra a cikkeimet, amelyek méhkest csináltak az államból.

Akkoriban Welch, W. Va. volt a Baldwin-Feltz emberek főfészeke és egy Hufford nevű rettegett squire volt a vezéruk. Aki nem tetszett nekik, azt bántatlanul megverték, vagy lelőtték, hiszen ha a bányatársaságoknál azt jelentették, hogy az illető szervező, izgató volt, minden meg volt bocsájtva és el volt felejtve.

MIERT NEM LÖTTEK LE!

Squire Hufford-ot a felesége bezárta a fürdőszobába egy napra, mikor gróf Károlyi Mihályt, Welchre kísértem, mert tisztában volt vele, hogy ha találkoznak, a férje agyon lö. És mert tudták, hogy jóbarátságban voltam Reuter, charlestoni magyar alkonzullal, féltek tőle, hogy engem nem lehet egészen bántatlanul lelőni.

Ezek a küzdelmek, amelyek hosszú ideig tartottak, s amelyek a Baldwin-Feltz ügynökök vereségével véződtek, mert lassan mellém állt minden tisztességes amerikai bíró és bányatulajdonos a vidéken, örökre eljegyeztek engem arra a munkára, amit huszonöt éve valamilyen alakban mindig folytattam, és amiben az írás bizony mindig csak másodrangú szerephez jutott.

Talán három-négy hónapos volt a Magyar Bányászlap, mikor Lord, Md.-ből arra kért egy bányász, hogy próbáljak néki a kompániától valami kárpótlást szerezni, mert az egyik szemét a bányában kilötte s a másikkra is megsérült.

Ötszáz dollárt remélt kapni az én Fekete Mihály barátom, s mikor a kétezer dollárról a checket a társaság Frostburgban lévő irodájában megkapta, könnyes szemekkel a felémelem kínálta.

Hogy vehettem volna el a pénzt tőle, mikor borzadályal

néztem, hogy a vak szem is tud könnyezni?

Akkor kezdődött a Magyar Bányászlapnak az a szokása, amitől huszonöt év és sok nehéző idő nem térített el bennünket, hogy mi szolgáltatáinkért soha nem vettünk el egy vörös rézcent díjazást, vagy jutalmat.

A szolgálatból jutott bőven, hiszen azt hétről-hétre felajánlottam a bányászoknak; és őszintén megvallom, hogy abban mindig sok-sok gyönyörűséget találtam, hogy külön díjazás nélkül is mindig meg volt a munkám a saját érzéseimmel fizetve.

Csak az Isten tudná ma, hogy mi mindennel fordultak hozzám a bányászok.

ÜLDÖZTÉK A Bányászokat

Az első komoly bajjal Becski Lajos winding-gulfi bányász jött hozzám panaszsra, mikor egy csunya és koholt vád alapján elfogták. Azzal vádolták meg az idegen-gyűlöletnek akkori fészkében, hogy megromított egy kis lányt, s bizony csak Reuter alkonzul szives segítségével tudtam a börtönből kivenni.

Az ügyvédet az alkonzul, a költségeket a Bányászlap fizette.

De nekem írt az is, akinek a telenét elütötte a vonat, amiért nem akartak eleget fizetni, akinek baja esett a főrmannal, aki megsérült a bányában, és — ne tessék nevetni — eleget fordultak hozzám New Yorkban, hogy aszszonyt szerezzen a számukra. (Ezt az utóbbit személyes jelenlétük nélkül soha nem vállaltam a hozzám forduló völegény jelöltöktől.)

Ma a bányász ki-ismeri magát, tizedrészes annyi hasonló szolgálatra sincs szüksége, s a Magyar Bányászlap hetenként átlag negyven-hatvan levelet ír ilyen ügyek elintézésében. Ebből el lehet képzelni, hogy mit jelentett ez a munka tizenöt-husz éve, mikor még a compensation törvények hiányoztak, vagy hiányosak voltak a legtöbb államban.

Több száz esetben ügyvédek szolgálatát vettük igénybe, akik néha díjtalanul dolgoztak, néha busás számlát küldtek az újsághoz, de SOHA egyetlen centet el nem fogadtunk a költségre a bányásztól.

Sok-sok esetben Charlestonba, Columbusba kellett compensation ügyekben utaznunk, az utiköltségeinket MINDIG magunk fizettük.

SZEGÖDÖTT MINDENES

Féléves lehetett a Bányászlap, mikor az Eccles bánya kirobbant, s még nem hozták ki abból az összegegt szerencsétleneket, mikor megjelent a bányánál. Gyorsabb dolgot volt New Yorkból West Virginiába utazni, mint a halottakat a kirobbant bányából kiszedni. Mennem kellett, mert tudtam, hogy magyarok is pusztultak a bányában.

És emlékeztem a Lord, Md. magyarrá, akit ki akartak a

Morgantown — Fairmont — Farmington

"A Bányászok Barátja"

A LEGNAGYOBB ÉS LEGRÉGIBB VIRAGÜZLET
MORGANTOWN FLORIST CO.

LAKODALMI CSOKROK - TEMETÉSI KOSZORUK
Ezt az üzletet a jó szolgálat tette nagygyá

MORGANTOWN, W. VA

235 SPRUCE ST. TELEFON: 781

Virágokat távirati uton bárhova küldünk Amerikában

BUCKNER'S JEWELRY STORE

A High és Walnut sarkán

MORGANTOWN, WEST VIRGINIA

A BULOVA ÓRÁK FŐHADISZÁLLÁSA
ÉKSZEREK — FINOM GYÉMANTOK

— Óra javításokat szakszerűen végzünk —

SIRKÖVEK ÉS EMLÉKTÁBLÁK

a legkínőbb és legtartósabb kövekből jutányosan kaphatók

J. F. SHAFFER MONUMENT SERVICE

Telefon: 1333-M

456 DORSEY AVENUE MORGANTOWN, W. VA.

Írjon nekünk egy levelezőlapot és felkeressük önt otthonában.
— Sírhelyek karbantartását és díszítését is elvállaljuk. —

R. C. JONES

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT

421 Jackson Street

FAIRMONT, WEST VIRGINIA

HOME FURNITURE CO.

308 Jefferson Street

FAIRMONT, WEST VIRGINIA

O. H. HIMELICK, TULAJDONOS

Telefon 1450

EZ A LEGJOBB HELY,

AHOL BUTORT VEHEZ

MARION HARDWARE, Inc.

SZEMBEN A TRACTION OFFICE-CAL

FAIRMONT, WEST VIRGINIA

LÓSZERSZÁMOK

ÉS KELLEKÉK

EKÉK

VASÁRUK

FESTÉKEK

SZERSZÁMOK

SZÉNLAPOK

CSÁKÁNYOK

CSÁKÁNY-NYELEK

KÁLYHÁK JAVÍTÁSA

kártérítésből semmizni, mikor a szemét kilötte.

Az ecclesi robbanás nyomán született meg az igazi, modern compensation törvény West Virginia államban, s Hatfield ex U. S. szenátorral azóta van benső barátságban e sorok írója, mióta azért a nagyszerű törvényért egymás mellett harcoltunk.

Akkor tanultam meg azt a szót, amit azóta sokszor leírtam ebben az újságban, akkor lobby-ztam először és azóta több ezer dollárt költött a Magyar Bányászlap ilyen munkára.

Virginia államban négy törvényhozási ülésen megjelentünk ügyvéddel, Harrisburgban jobb pennsylvaniai compensation törvényeket sürgettünk több ízben, s mikor végre Kentucky államban is sikerült többszöri igyekezetünk, azzal vált el tőlem Frankforton az olasz konzul, hogy annak az államnak a compensation törvényét fele részben a Magyar Bányászlapnak lehet köszönni.

Ügyvédekkel vonultam fel mindig ezekre a helyekre és a legtöbbször meg sem említettem azt az újságban.

Ugy éreztem, hogy én szegődött mindenese vagyok a bányásznak és felesleges mindig a szemére dobni a gazdának, ha a munkám külön parancsszó nélkül is elvégzem.

Soha a Magyar Bányászlap megírása nem adott nekem több munkát másfél napnál hetenként, még akkor sem, mikor néha minden egyes betűt én írtam az újságba.

S mégis mindig egész héten el voltam foglalva. Ezek a fent említett munkák voltak azok, amelyek nálam az újságírásból mellékfoglalkozást csináltak.

A NAGY MAGYAR BERKEK DOLGA

Természetes, hogy akarva, — nem akarva, — néha szét kellett néznünk az általános amerikai magyar berkekben.

Hiszem a Magyar Bányászlap éppen azért indult, hogy a magyar bányász izoláltsága megszűnjék, hogy bekapcsolódjék az amerikai magyar életbe.

A magyar közéletnek mindig a magyar egylet volt a gerince, s a Bányászlap kötelességének érezte, hogy bele beszéljen az egyleti ügyekbe.

Mikor a ráta-háboruk kezdődtek, mikor arról volt szó, hogy jó akarattal — de tudatlanul — vezessék-e az egyleteket, vagy tartalékok építsenek a kötvénynek, ez az újság habozás nélkül a biztos jövő mellett volt.

Keserves dolog volt, akkor erről a dolgról az igazat megírni.

Napilapjaink bűnösen lapultak, mert olvasóikat nem merték és nem akarták magukra haragítani, bár jól tudták, hogy egyleteink állnak — vagy buknak azon a kérdésen.

Vajjon hány egyleti tisztviselőnek jutott valaha eszébe, hogy melyik lapok voltak azok amelyek hozzá járultak a viszonyok helyes rendezéséhez és abból azok mennyi kárt szenvedtek?

Megszólaltunk, éppen ilyen határozottsággal, minden más magyar kérdésben, mert ugy alakult a helyzet, hogy a bányászok jogos szószólói mi lettünk.

Nem is volt a magyar urak közt, az úgynevezett "vezérek" közt népszerű az újságunk, és ma is megszámlálhatjuk az újjainkon, hogy közülük mennyi az igazi barátunk.

Lehetséges, hogy huszonöt év alatt néha tévedtünk, hogy dolgokat tévesen ítéltünk. De a tévedéseink mindig jóhisze-

műek voltak s elhatározásaink mindig alapos megfontolás után, néha sok álmatlan éjszaka és tépelődés után születtek.

Mikor azonban azt hittük, hogy igazunk van egy-egy kérdésben, nem tágitottunk, akár ezer ellenséget szerezünk miatta, akár rendkívüli konvenciót kényszerítettünk valamelyik nagy egyletre.

A BANYÁSZLAP ABC-S KÖNYVE

A háboru sok olyan családot itt tartott, akik mentek volna már haza, ahol a gyerekek nőttek már. És ezeknek a gyermekeknek meg kellett tanulni magyarul olvasni.

Hányan tudják vajjon Magyar Amerikában, hogy a háboru alatt, mikor az óhazából magyar könyveket nem kaptunk, a Magyar Bányászlap lefényképezett és kiadott egy kitűnő magyar Abécés könyvet, s hogy abból közel tizenötezeret szétküldött.

És azt hányan tudják, hogy ezekért a könyvekért nem fogadtunk el senkitől a — posta költséget, nem hogy árat szabtunk volna a könyvünknek?

Büszke örömmel hirdettük, hogy csak két centjébe kerül a magyar apának az abécé, mert egy levelet abban az időben két centért hozott a posta a bányaplézekről New Yorkba.

Itt még egy dolgot meg kell jegyeznem.

Ha tőlünk abécés könyveket kértek, vagy ha a halálra ítélték börtönéből nyújtották felénk magyarok a kezüket, ha husz centes szivességről volt szó, vagy ha száz dollárunkba került egy-egy ügyet elintézni, mi soha... de... soha meg nem néztük, hogy a hozzánk forduló embernek jár-e hát az újságunk?

Talán ez hiba volt, talán igaztalanok voltunk azokkal, akik eltartották az újságot,

de ha elülről kellene kezdenem a munkámat, én újra így tennék, és a mai napig is az a rend, hogy a beérkező kérések elintézése előtt vagy után soha meg nem nézzük, hogy előfizetőt vagy nem előfizetőt szolgáltunk.

Aki hozzánk fordult vagy fordul az bajban van és ki akar na számolni a bajban lévő emberrel?

ISKOLÁBA KÜLDÖTT IFJAK

Egyszer néhai Hartley József powhatani magyar bányásznál a 15 éves éves eszű Gyuszi gyerekekkel aludtam, s elborzadva láttam mikor levetkőztünk, hogy a Gyuszi teste tele van behegedt sebhelylyel.

A fiatal gyerek a pillérben dolgozott az apjával és a bányász-sors 15 éves korára elérte.

Két napig beszéltem az anyjának, amíg bele egyezett, hogy Gyuszi velem utazzék New Yorkba, ahol kitűnő magán-iskolába irattam és jártattam a — Bányászlap költségén.

Később Nagy Józsefet, majd Tőkéczy Ferencet, Vláz Jenőt és a Raáb gyereket segitettem, majd később — mikor én West Virginiába mentem lakni — küldtem utána, s ezek a gyerekek a Magyar Bányászlap gyermekei voltak, tandijra, lakásra, kosztra és ruhára.

WEST FARMINGTON SERVICE STATION

Mrs. BLANCHE TOOTH tulajdonos

Rd. 250

FAIRMONT, W. VA.

GULF GAS ÉS OLAJ
Telefon 2851

A Vláz és a szegény Raáb gyerek — aki elhunyt azóta — nem sokáig maradtak vendégünk, Tőkéczy Ferenc dolgozni kezdett nálunk egy év múlva.

Nagy Józsi a Columbia Egyetemről ment kitűnő állásba, Hartley Gyuszi Virginiában üzletember, s ő sem bánta meg, hogy 15 éves korában beszegődött hozzám "gyerekeknek".

A napokban elégtellel olvastam, hogy Perth Amboyban jólelkű és jó eszű magyarok egy-egy derék magyar ifjút segítenek a magasabb iskolákba évente és csak az bántott, hogy a Magyar Bányászlap ma már bányász-gyerekek iskoláztatására nem képes.

MAGYAR BANYÁT CSINÁLUNK

Mikor a Magyar Bányászlap négy éves volt, akkor jelentkeztek nálam magyar bányászok, hogy — magyar bányát csináljunk. A háboruban jó üzlet volt a bányászat s én természetesen találtam ezt az indítványt.

A bányászok jó kereseti lehetőségére, én társadalmi kísérletre (social-experiment) gondoltam és elindultam azon az uton, amely a sajátmagam és a magyar bányászok nagy tragédiájához vezetett bennünket.

Rábíztam az újság vezetését Fülöp Ilonára, a Magyar Bányászlap tizenöt éven át való jobbkézére New Yorkban, én pedig lementem West Virginiába és tiz nehéz, nagyon keserves esztendőnek a gondolatnak szenteltem.

Később, mikor a Bányászlap is utánam jött New Yorkból, Fáy Fisher Andor vette át a szerkesztést és ő folytatta szüntelenül azt a munkát, amit én kénytelen voltam feladni.

Fáy Fisher Andor azóta sem vált meg soha ettől az újságtól, ahogy azt hiszem, hogy Fülöp Ilonát sem választja el lélekben tőle sem az a tény, hogy a kenyerét közel tizenöt éve nem keresi minálunk, sem a köztünk lévő háromezer mértföldes távolság.

Himlerville mérhetetlen sok bánatra, kevés öröme, végzetlen vitákra, elképzelhetetlen és fantasztikus vádaskodásokra és szemrehányásokra adott alkalmat, és én annyira nem akarok ez elől a kérdés elől kitérni, hogy arról külön és hosszabban írok a lap ezen számában.

De meg kellett azt itt is említenem, ahogy az elmúlt 25 év küzdelmeiről próbálok röviden beszélni, mert Himlervillet minden maró fájdalom, minden sajtó bánat dacára nem tudnám és nem akarnám soha elfeledni.

KI AKARJAK VÉGEZNI JÁNOST

Szilágyi János magyar bányászt egy éjjelen elfogták, elvitték Virginiába és ott summasan ki akarták végezni.

Azzal vádolták, hogy husz év előtt ottani lakos volt, hogy ott embert ölt s még a volt "felesége" is megesküdött rá, hogy Szilágyi János az ő férje.

A szerencsétlen magyarnak az arcára egy seb volt vágva, és állítólag a husz év előtti gyilkosnak is olyan sebhely volt az arcán, erről voltak olyan biztosak benne, nemcsak a volt szomszédok, hanem a "felesége" is, akik elene esküdtek.

En meggyőződtem róla, a Szilágyi János rokonaitól és földijektől, hogy akkor ez az ember Amerika földjét még nem taposta, de háboru volt, és hazulról ilyen bizonyítékot

H. WEBER & SONS CO.

Fairmont, W. Va.

VIRÁGKERESKEDŐK

118 Main St.

Phone 837

FAIRMONT WALL-PLASTER CO.

312—316 Monroe Street
és

MORGAN HARDWARE CO.

308 Merchant Street

FAIRMONT, W. VA.

Raktáron tartunk:

S. W. P. FESTÉKET - ÉPÜLETANYAGOKAT
HAZBAN ÉS HAZ KÖRÜL HASZNALHATÓ VAS-
ARUKAT - VILLANYHÚTÓ JÉGSZEKRENYE-
KET - KÁLYHAKAT - RÁDIÓKAT - CEMENT
ÉS EGYÉB ÉPÜLETANYAGOT

THE NOVELTY SHOPPE

Figgott and Cole

QUALITY AND STYLE

FAIRMONT, WEST VIRGINIA

Cipők az egész családnak - Minden fajta ruhák

Női ruhák - Férfi divatcikkek

FAIRMONT DRUG COMPANY

FAIRMONT, W. VA.

GYÓGYSZERTÁR

SZIVAR — CUKORKA — UJSÁGOK

FAIRMONT MARKET

Philip Gango, Prop.

FÜSZEREK - HUS - ZÖLDSÉGEK

FAIRMONT, WEST VIRGINIA

JOHN A. BOCK & SON

FAIRMONT, W. VA.

CIPŐK

DIVATÁRUK

MUNKÁS RUHÁK

STEWART GRANITE WORKS

"THE NATION'S OLDEST MEMORIAL HOUSE"

MANNINGTON, W. VA.

SIREMLEKÉK

SIRKÖVEK

Allandóan nagy raktár

Osage — Logan — Williamson

MAX'S Family Store

OSAGE, W. VA.

RUHÁK AZ EGÉSZ CSALÁDNAK

ÜDVÖZLÖM

ezuton is

MAGYAR BARÁTAIMAT ÉS VEVŐIMET

LEVINSON'S

— Department Store Egy Árral —

- RUHÁK
- DIVATÁRUK
- és CIPŐK

az egész családnak

OSAGE, — — W. VA.

HURKA — KOLBÁSZ

PAPRIKA — SZALÁMI

LÁSZLÓ FERENC

FÜSZER, MÉSZÁRSZÉK

GYÜMÖLCS ÜZLETE

OSAGE, W. VA.

EGYEDÜLI MAGYAR ÜZLET A KÖRNYÉKEN

A Becsület Arany Érme

LETT A MI ÜZLETÜNK JUTALMA!

Készséggel nyújtunk hitelt igen tisztelt vevőinknek!

LOGAN JEWELRY CO.

202 Stratton Street

LOGAN, W. VA.

A LEGJOBB SÖRÖK

- Berghoff
- Hudepohl
- Budweiser

- W. Va. Special
- Red Top
- Genesee Ale

GUYAN DISTRIBUTING CO.

Telefon 615

Logan, W. Va.

beszerezni nem volt alkalom.

A háboru azonban hozzájárult a Szilágyi veszedelmes helyzetéhez, mert az idegen gyűlölet lobogott, különösen a teljesen vad virginiai Lebanon városban.

Sok pénz kellett a védelemhez, valósággal meg kellett vesztegetnem a Szilágyi ellen valló tanukat és akkor a Magyar Bányászlap képtelen volt az egész, ezekre rugó költségeket viselni.

A magyar bányászokhoz fordultam, akik a védelemhez szükséges költséget bőségesen megadták. És bár ma is fáj, hogy Szilágyinak a rokonai nemcsak az utiköltséget fordultunk, mert a napi díjakat is kikérték, amiért tanuskodni Virginiába elmentek, örülök annak a tudatnak, hogy a magyar bányászok keze a biztos villanyos székéről egy testvérünket lehozott.

Mikor szegény, azóta bánya szerencsétlenségben elhunyt jó Margóczy Imrét mentettük meg hasonló helyzetből, nem kellett a bányászokhoz fordulnunk, mert a Szilágyi védelmi alap maradákat megőriztük, s a Margóczy-védelem költségeire az elég volt.

Ujra a magyar bányászok jó szívéhez kellett fordulnunk, mikor kilenc éve Tárkányi Istvánt, Emődy Józsefet kellett az idegen gyűlölettel habzó és lincselésre készülő kentuckyi hegyi-lakók börtönéből kivennünk, de ebben a gyűjtésben már a Szabadság szíveségére is rá kellett szorulnunk.

Az Emődy-Tárkányi védelmi alaplól maradt pénzen nemrég emelte ki az Amerikai Magyar Szövetség Elekes Istvánt a börtönből, akit szintén gyilkossággal vádoltak.

Itt csak azokról az esetekről tesztek említést, amelyeknél gyilkossággal vádolt ártatlan magyarokat emeltünk ki a börtönből, mert mikor kisebb ügyekben siettünk valakinek a védelmére, azt mindig a Magyar Bányászlap költségén csináltuk.

A BANYÁSZOTTHON MEGALKOTÁSA

A háboru befejezése után a magyarok az óhaza felé tiszteivel törtettek, és New Yorkban elképzelhetetlen kiadásoknak voltak kitéve.

Gondoskodtunk tehát róla, hogy a Magyar Bányászotthon megnyíljon, amely mindaddig folytatta a munkáját, amíg arra szükség volt.

A Magyar Bányászotthon szálloda, hajógyiroda s pénzküldő intézet volt, amelyben sok ezer magyar ember megfordult s azt néhai Róna Ármánd vezette.

Ez az üzlet eleinte jövedelmező volt, de akik annak megnyitására a pénzt adták, nem sokat huztak ki belőle.

Nem azért, mert sokkal kisebb, mérhetetlenül kisebb jövedelemre dolgozott, mint más hasonló üzletek, és különösen azért nem, mert azt nyitva tartották akkor is, mikor a nagy tolóadás megszűnt ugyan, de a szállingózó magyaroknak még egy ilyen helyre szükségük volt.

Amit az első évben kérészt az üzlet, azt ráfizette az üzemre az utolsó években, de úgy éreztük, hogy a háboru alatt becsukott Magyar Menház helyett egy ilyen helyre szükség volt.

Ebben az időben én már régen nem tartózkodtam New Yorkban, a Bányászlap is leköltözött Kentuckyba utánam, de a Bányász Otthon a felügyeletünk alatt volt, bár abban a sorok írójának nem volt sok része.

De ha voltak magyarok ez-

rével, akiket nem nyuztak félholtra a jövedelmi adóval, mielőtt az országot elhagyták, akiknek nagyon költséges lett volna utlevelet szerezni, akiket New York sokféle veszélye ellen megóvtak, a Magyar Bányászlap úgy érzi, hogy joga van azt a saját munkájának könyvelni.

A REVIZIÓ ÜGYE

Azt mondta néhány hónapja egy barátom, hogy "a revizió lova befutott, arra most Magyar-Amerikában ráül gyorsan mindenki."

Azért mondta ezt, mert akik husz éven át hallgattak, azok egyszerre a leghangosabban verték a mellüket, hogy a reviziós munkából ők juszt kérnek.

Még nem irták alá a trianoni békét, mikor a Magyar Bányászlap "Irredenta Ungarrese" címen bejelentette, hogy a magyar irredentizmus leszárdása egyik főcélja.

Mikor a revizióval senki nem törődött, mikor abban remélni sem mert sok ember, a Magyar Bányászlap kétszáz dolláros pályadíjjal reviziós szindarabot íratott az 1922-ik évi Naptárba.

A következő évben száz dolláros pályadíjunkt néhai Szarvas Pál nyerte meg a "Nem, nem, soha..." című reviziós nótával.

Mikor a román királyné itt járt propagandát csinálni, a Magyar Bányászlap hatszáz dollár árá hirdetést helyezett el amerikai lapokban, amelyben az igazságot feltártuk. (Huntington, Columbus, Cincinnati.)

Az angol cikkek százeit közzöltük az újságban ebben a kérdésben, és mikor úgy éreztük, hogy az amerikai magyarság a depresszió nagy és véres küzdelmeiben mintha távolodnék a Szülőföldtől lélekben, hazaküldtük Fáy Fisher Andort, hogy hetenként írjon az újságba az óhazában maradt magyar falvakról.

És küzdöttünk az ellen a vörös szélhámoság ellen, amely az amerikai magyarokat mindig a Szülőháza ellen uszítja, amely előbb-utóbb itt Amerikában is utáltta tehetne bennünket, s amely mindig amerikai magyar intézményeink ellen tör.

Gyakran, majdnem egymagunkban vállaltuk ezt a küzdelmet, különösen napilap-társaink voltak óvatossak, hogy szint valljanak ebben a kérdésben, úgy hogy az Uj Előre és méltó utóda a Magyar Világ bukását egyenesen nekünk róják fel a vörös berkekben.

Amit nem panaszt, hanem dicsekvésképen említek fel, s más dicsekedni valót nem is keresek vagy találok az elmúlt huszonöt évben.

A GUFFEY BILL ÉRDEKÉBEN

Mikor Himlerville összeomlása után Columbusban talált otthont az újságunk, aminek az okát Himlerville történetében megmondtam, a szénipar depressziója már jubilált, a bányásznap akkor már koldus volt.

Városokban nem tudják, hogy a depresszió annak minden nyomorúságával a puhaszén-iparban 1921-ben kezdődött és azóta szakadatlanul ma is tart.

Ezekben az elcsüggesztően sötét napokban mi megláttuk és beláttuk, hogy a szénipar sorsát szövetségi beavatkozás nélkül soha rendezni nem tudják.

Akkor már hatezer millió dollár veszett a bánya iparban, az ország tizenháromezer szénbányája közül már kilencezret bezártak, és a "tul-

termelés" végét, a nyaktörő verseny végét, a bányász-napszám fenekét senki nem látta.

Résznünk volt abban, hogy Watson, Indiana szenátora, a híres Watson-bill, a Guffey-törvény elődjét beadta és elkezdtünk a távolból lobbyzni.

Kérésünkre a magyar bányászok közel nyolcvanezer aláírást gyűjtöttek, a szenátor-jajukat ostromolták levélben és sürgönyben és akkor történt meg először, hogy a magyarok tizezerszám kapták a leveleket U. S. szenátoroktól.

A Watson-billt nem fogadták el, különösen azért, mert John L. Lewis akkor még nem látta, hogy ilyen rendezésre szükség van, s csak évek további nyomorúsága után követett bennünket.

De ez alatt a kampány alatt sok értékes összeköttetést szereztünk azokkal a szenátorokkal, akik hirtelen ráeszméltek, hogy a magyar bányászok gondolkozó és cselekvő polgárok; mert hiszen látták, hogy a lapokból kivágott szelvények magyar származású polgároktól érkeztek. És ezeknek az összeköttetéseknek nem egyszer látták hasznát a bányászok, s nemcsak akkor, mikor a Guffey-billt végre tárgyalták, s mikor abból törvény lett.

Nem tudjuk, hogy hány idegen nyelvű lap gyakorol ilyen természetű nyomást az Egyesült Államok szenátusára, de azt tudjuk, hogy azzal nem csökkent a becsülete a magyar bányászok.

A MÁSODIK NEMZEDÉK ÜGYE

A Magyar Bányászlap régen ráébredt annak a tudatára, hogy az amerikai magyarság legnagyobb része itt találja meg az örök nyugalmát, s hogy gyermekeink, az ugynevezett második nemzedék egészségtelen távolságban él az amerikai magyar élettől. Sőt, egészségtelen távolságban él — nagyon sok esetben — magától a szülőföldtől.

Már 1922-ben pályázatot hirdettünk egy olyan angol nyelvű könyv megírására, amelyből gyermekeink a magyar nemzet történetét, kultúráját stb. megismerhetnék, de sajnos, senki nem vállalkozott a könyv megírására.

Miközben egyesüleinket állandóan ostromoltuk, hogy külön, angol nyelvű osztályokat létesítsenek, mert a magyar nyelvet az ifjuság képtelen nem bírva egyszerűen távol marad a magyar egylettől, mi magunk erőnkön felül próbáltunk részt venni ebben a munkában.

A depresszió legsötétebb napjaiban indítottuk meg a "The New American" nevű folyóiratunkat, amely azonban korán látta meg a napvilágot, annak a szükségét Magyar-Amerika még nem látta.

Egyetlen egyetemi tisztviselő táviratozott, hogy állandóan oldalas hirdetéssel kívánja támogatni az újságot, míg egy másik egyesület igazgatósága hajlandó lett volna ugyan azt több száz példányban megrendelni tagjainak, de nem voltak hajlandók érte még az előállítási költséget sem fizetni.

A depresszió egyre feneklenebb lett, maga a Magyar Bányászlap is a legnagyobb válságokkal küzdött, s nem szégyen azt itt megírni, hogy egy évnél tovább a lap szerkesztője heti tíz dollárból fizette lakását, ellátását és egyleteit, mert többre nem jutott. (Meg szabad itt talán jegyeznem, hogy azokban a nyomandásaink néha a 8 órás shiftt megölték, de a fize-

C. G. STEELE FURNITURE CO.

MINDEN, AMI A HÁZBAN KELL

BUTOR - KALYHÁK - SZÖNYEGEK

RADIÓK - JÉGSZEKRENYEK

A régi Logan Theatre Épületben

Szemben a Court House-al

LOGAN, W. VA.

ÜDVÖZLETTEL

Nagy Sándor

FÜSZERKERESKEDŐ ÉS MÉSZÁROS

FÜSZEREK

FRISS ÉS FÜSTÖLT

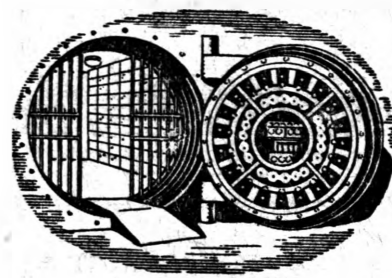
HUSÁRUK

Telefon 924 (Cherry Tree Bottom) P. O. Box 568

LOGAN, W. VA.

— PÁRTOLJA HIRDETŐINKET —

Biztonság..

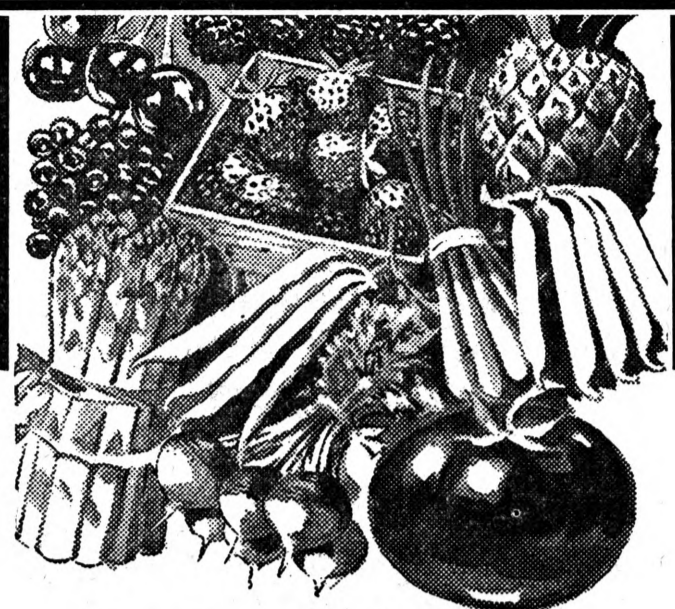

Azonfelül, hogy a legteljesebb bank szolgáltatásokat nyújtjuk — akár kis, akár nagy dologról van szó, — büszkén mutatunk a BIZTONSÁGRA, amit pénzének adunk... Az Ön pénzét nemcsak a mi bankári tapasztalatunk biztosítja, hanem a Federal Deposit Insurance Corporation is... és az Ön pénze mindig rendelkezésére áll, amikor Önnek arra SZÜKSÉGE VAN...

THE NATIONAL BANK of LOGAN

Logan, West Virginia

Logan — Williamson — War

LOGANVIDÉKI MAGYAR HÁZIASSZONYOK

Ha

Zöldségre, Gyümölcsre, Tojásra, Baromfira van szükségük, támogassák a magyar kereskedőket és rendeljenek mindent TÁRKÁNYIÉKNAL. Ha valamire szüksége lenne, mielőtt otthonában körutunkon felkeresnénk, tessék egy postakártyát írni címünkre és mi a megrendelt árut azonnal házhoz szállítjuk.

TÁRKÁNYI TESTVÉREK

Box 662 Logan, W. Va.

TELJES MÉRTEKBEN MÉLTÁNYOLJUK
A MI SZAMOS MAGYAR VEVŐNK PÁRTFOGASÁT!

A. W. COX DEPARTMENT STORE

WILLIAMSON, W. VA.

SZIVELYES ÜDVÖZLETET KÜLDI A FEUCHTENBERGER BAKERIES

A finom
BUTTER-NUT
kenyér sütői
LUXURY CAKES
WILLIAMSON, W. VA.

Husz év óta élvezzük a magyarok szíves pártfogását és abban a reményben, hogy azt továbbra is élvezni fogjuk, szívélyesen üdvözljük önöket

Matewan Hardware & Furniture Company, Inc.

ED. L. REAMS, MANAGER
Telefon 2311 160 Buskirk Bldg.
MATEWAN, W. VA.

tésüket SOHA a Magyar Bányászlap le nem vágta.)
Ilyen viszonyok közt a "The New American" nem bírta hat-nyolc hónapnál tovább a küzdelmet; de az uttörő munka nem veszett kárba, hasonló kísérletek jöttek a nyomába, egy angol lapja már van a magyarságnak, s egyleteink közül is van olyan, amely havonta az ifjúságot angol hivatalos értesítővel ellátja.

Magyar-Amerika ráeszmélt már, hogy gyermekeinkhez alkalmazkodni nekünk kell, s hisszük, hogy ezen a téren a közel jövő szép fejlődést fog mutatni; hogy a Bányászlap utmutatásai nyomán erősebb kezek, most már némileg járt utakon utnak indulva, jó angol nyelvű lapokat fognak adni annak a második nemzedéknek, amely megérdemli, hogy utánuk a kezünket kinyujsuk.

ELJÖTT VÉGRE A NEW DEAL

Mikor az Uj Deal új felfogást hozott ebbe a hazába, mikor a nagy összeomlás után minden elülről kezdődött, az NRA-ben volt a nemzet minden bizalma.

Az NRA nem sikerült, azt a legfelső bíróság — mely akkor még kilenc reakciós öreg emberből állt — alkotmányellenesnek találta, de a törvényt megbukott, még mielőtt a bíróság kimondta a halálos ítéletet felette.

Megbukott, nem azért, mert nem volt jó, hanem azért mert az új életre támadt nagytöke megbánta az engedékenységét. Rooseveltt a bőrért megmentette, többé nem volt hajlandó alkudni.

De az "American Miner"-nak szintén csak az volt a baja, hogy korán jött a világ, hogy mi előbb láttuk meg a United Mine Workers súlyos defektusait, mint a bányászok, akik közt ma egy olyan lapot nem lehetne megölni. Ma már a benszüllött bajtársak is másként gondolkoznak a szervezet vezetéséről, mint a lelkesedés első hevében.

És szomorú elégtétel a számunkra, hogy egyre több AMERIKAI bányász kér bennünket a lapunk újból hetenként való kiadásába, amire ezidő szerint nem tudunk gondolni... De az "American Miner" életben van, s hogy életben tartjuk, három havonként, kicsi alakban kiadjuk. Szükség lehet még rá a jövőben.

A Bányász Lobby terve Eljött a Guffey-bill, amely ezer homályos ígéretet hozott a bányásznak. Az eredeti javaslatba MI IRTUK bele, hogy a szénbányászatra vetett adóból gondoskodni tartoznak az öreg bányászról, de ezt ilyen szöveggel kitörülte a kongresszus.

Benne van azonban, hogy "gondoskodhatik" a National Coal Commission a bányából kiszoruló sok öreg emberről, és ez sok mindenre ígérhetőséget.

A Guffey-bill végrehajtása körül nagy nehézségek mutatkoznak, súlyos munka egy óriási ipart teljesen szövetségi felügyelet alá helyezni olyan módon, hogy lehetőleg meg legyen elégedve mindenki.

De ez a munka el lesz végezve. Lassabban, mint mi reméltük, de egy-két év múlva valószínűleg sok mindenre ráér a National Coal Commission, amit ma érinteni nem tudnak.

Erre az időre és ezekre a lehetőségekre gondoltunk, mikor azt ajánlottuk a magyar bányászoknak, hogy állítsuk fel Washingtonban a saját

ANGOL LAPOT ADUNK KI

Mikor láttuk, hogy nemcsak a magyar, de az amerikai bányászok is tőlünk várják az utba igazítást, különösen mielőtt az NRA a United Mine Workers újjászervezését lehetővé tette, új munkát és új áldozatokat vállaltunk magunkra. Azok a magyar bányászok,

akik nem győzték tudósításainkat angolra fordítani, arra kértek bennünket, hogy a Magyar Bányászlapot angol nyelven is kiadjuk.

Husz éves volt az ujságunk, mikor az angol hajtása kisarjadt és a magyar bányászok, azok gyermekei lelkesen terjesztették, az amerikai bajtársak örömmel fogadták az ujságot.

Példátlan gyorsasággal terjedt, hihetetlen arányban kaptuk a hirdetéseket amelyekből az ujságok rendes körülmények közt megélnék, de természetesen mi angol lapunkra éppen úgy nem raktunk szájkosarat, mint a magyarra.

És John L. Lewis meg a vezérkara egy független, mindenkitől és mindentől független angol nyelvű bányászlapban veszedelmet láttak magukra.

Megkezdődött hát az a hajsz, ami a bányabárók részéről nem volt új előttünk, de amely megmutatta, hogy a munkásvezérek kegyetlenebbek tudnak lenni a bányabáróknál.

Nemcsak hirdetőinkhez mentek el a kerületi tisztviselők és azok fullajtárjai, terrorizálva azokat, hogy a hirdetéseiket vonják meg az ujságtól, hanem a lokálok útján is gyalázatos nyomást gyakoroltak a bányászásra.

Egy rövid év alatt az egyenlőtlen küzdelmet kénytelenek voltunk feladni, természetes, hogy nem bírtuk a küzdelmet az öt millió dollár bevétellel és több száz field-emberrel bíró szervezet gépezetével szemben folytatni.

De az "American Miner"-nak szintén csak az volt a baja, hogy korán jött a világ, hogy mi előbb láttuk meg a United Mine Workers súlyos defektusait, mint a bányászok, akik közt ma egy olyan lapot nem lehetne megölni. Ma már a benszüllött bajtársak is másként gondolkoznak a szervezet vezetéséről, mint a lelkesedés első hevében.

És szomorú elégtétel a számunkra, hogy egyre több AMERIKAI bányász kér bennünket a lapunk újból hetenként való kiadásába, amire ezidő szerint nem tudunk gondolni... De az "American Miner" életben van, s hogy életben tartjuk, három havonként, kicsi alakban kiadjuk. Szükség lehet még rá a jövőben.

Benne van azonban, hogy "gondoskodhatik" a National Coal Commission a bányából kiszoruló sok öreg emberről, és ez sok mindenre ígérhetőséget.

A Guffey-bill végrehajtása körül nagy nehézségek mutatkoznak, súlyos munka egy óriási ipart teljesen szövetségi felügyelet alá helyezni olyan módon, hogy lehetőleg meg legyen elégedve mindenki.

De ez a munka el lesz végezve. Lassabban, mint mi reméltük, de egy-két év múlva valószínűleg sok mindenre ráér a National Coal Commission, amit ma érinteni nem tudnak.

Erre az időre és ezekre a lehetőségekre gondoltunk, mikor azt ajánlottuk a magyar bányászoknak, hogy állítsuk fel Washingtonban a saját

lobbykat, mert amikor egyszer tényleg osztozkodásra kerül a sor, kifreezólnak bennünket.

Mikor az öreg bányászok rehabilitációja soron lesz, kevesen és keveset fognak a "hunky" bányásszal törődni, a szervezetek tisztviselői azokra lesznek tekintettel, akiktől a szavazatok százezreit remélik.

Az 1935-36-os fellendülés elhamvadt, a bányászokat ma ismét a "Rongyos Brigád"nak lehet nevezni, a lobby felállításához szükséges összeget képtelenek voltak megadni.

Évekig nálunk őriztünk körülbelül ezerkétszáz dollárt erre az alapra, de a tavalyi nyomorúság már sok embert arra készítetett, hogy az alapon őrzött pénzt utalja át az ujságra, és így ez év elején a gondolatot feladtuk. A lobby alapra küldött pénz nagy részét előfizetésre, sokan más célra rendelték, de a pénzt minden ember pontosan megkapta.

Ezidő szerint még egy kevés összeg van a kezünk közt, s ha felette a beküldők hamarosan rendelkezni nem fognak, egy helyes indítvány alapján új Emődy-Tárkányi alapon fogjuk azt kezelni.

WASHINGTONI IRODA

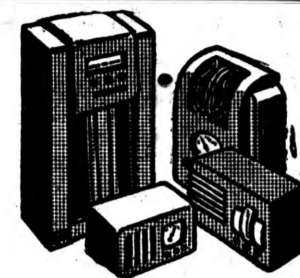
Ki mondhatná azonban, hogy lobby-agitáció bukás volt?

Magyar-Amerika közvéleményébe bedobtuk annak a szükségét, hogy Washingtonban irodája legyen a magyarnak és ma az Amerikai Magyar Szövetség a legjobb uton van, hogy ne a magyar bányászok, hanem a minden-magyarok washingtoni irodáját megnyissa.

Nem titok az senki előtt, hogy a mult évi detroiti táborozás, amely az Amerikai Magyar Szövetséget újra életre keltette, a Magyar Bányászlap ösztökélésére történt, mert éreztük, hogy a bányászok a maguk washingtoni irodáját fenntartani nem tudják és mert tudtuk, hogy arra éppen olyan szüksége van a nem-bányásznak.

Az Amerikai Magyar Szövetséget egyenesen nem igen merik ugyan támadni, de nyíltan és burkoltan az én személyem és az én munkámat eleget támadták, ürügynek használva azt fel arra,

Magyarok Kedvenc Butorüzlete

- MODERN BUTORT
- WESTINGHOUSE REFRIGERATOR
- MAYTAG MOSÓ ÉS VASALÓ GÉPET
- PHILCO és MAJESTIC RADIÓT

OLCSÓ ARBAN KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

B. & L. FURNITURE CO.

árusít
180—182 East Second Avenue
WILLIAMSON, W. VA.
A Mayer üzlete M. Beinhorn tulajdonos

MEGBIZHATÓ! PÁRTFOGOLHATÓ!

MINGO FUNERAL HOME, INC.

A MI SZOLGÁLATUNK
MINDENKI ERSZÉNYÉNEK MEGFELELŐ
Mingo megyében a legjobb ambulance külön költség nélkül. - Bárhova elmegyünk, bármely időben nappal vagy éjjel
NŐKNEK ÉS GYERMEKEKNEK NŐI SEGÉDERŐ
Union Card No. 62
C. C. BOWER, Manager
Ne feledje: Telefon 545
53 W. 2nd Ave. Williamson, W. Va.

The O. J. DOUGLAS MORTUARY

ELSŐRANGU TEMETKEZŐ INTÉZET
KÁPOLNA — AMBULANCE
Wyoming Street Telefon 86
Welch, West Virginia

DOUGLAS FUNERAL HOME War, West Virginia

PAYNES DRUG STORE

PRESCRIPTION DRUGGISTS
Phone 9634 BARRACKVILLE, W. VA.
VIZSGAZOTT GYÓGYSZERÉSZ
OHIO és WEST VIRGINIABAN
Méltányolja a pártolást. Pontosan készíti a recepteket

PERSINGER SUPPLY CO.

NAGYKERESKEDŐK

Vasárunk, Bánya
szerszámok és
kellékek, Gépek
és berendezések

WILLIAMSON, W. VA.

War — Welch — Northfork — Gary

MICHAELSON'S DEPARTMENT STORE

A MODERN ÜZLET A LEGOLCSÓBB ÁRAKKAL

WAR, W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

THE LEADER

FÉRFI, NŐI ÉS GYERMEK RUHÁK
ÉS RUHAZATI CIKKEK

WAR, W. VA.

War Hardware & Furniture Co.

MINDENMÉ VASÁRUK ÉS BUTOROK

A General Electric önműködő Jégszekrények,
Mosógépek és Kályhák árusítói

WAR, W. VA.

THOMAS E. LOVAS

HITES KÖZJEGYZŐ

WAR, W. VA.

Telefon: 88

SZÖVETSÉGI ÉS ÁLLAMI JÖVEDELMI
ADÓBEVALLÁSOKAT KÉSZÍTEK

Ha velem beszél először, pénzt takarít meg

A MUNKÁS EMBER MINDENT MEGKAPHAT

A MI ÜZLETÜNKBEN

IRVING'S ARMY & NAVY STORE

WAR, W. VA.

ÉVEK ÓTA A KÖRNYÉKBELI MAGYARSÁG
KEDVELT TALÁLKOZÓ HELYE

BIRÓ JÁNOS COMMERCIAL HOTEL

cimű szállodája, ahol magános
és családok átutazók mindig
kaphatnak tiszta szobát és izle-
tesen magyaros házi kosztot.

COMMERCIAL HOTEL

McDowell St. Welch, W. Va.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

McDOWELL SUPPLY CO.

I. KATZEN, TULAJDONOS

WELCH, W. VA.

FÜSZEREK és SÖRÖK

NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

hogy elgáncsolják magát a Szövetséget, ami nem jelent kisebb dolgot, mint Magyar-Amerika egységét.

Elhitheti mindenki, hogy nekem elég munkát és még több gondot okoz a Magyar Bányászlapon kívül az a munka, amit mellékesen adnak a bányászok, és hogy boldogan láttam volna, ha a Szövetség újjá-élesztését más veszi a kezébe. (Amit azóta a nagy magyar egyleteink megtették.)

Csupán azt kértem halkán és szerényen mindazoktól, a kiknek fáj a Szövetség és különösen fáj az én személyem, hogy mi tartotta őket vissza annyi éven át ettől a munkától?

Kinek volt az útja elzárva, hogy ne kísérhesse meg a Szövetség újjá-szervezését, kit tiltottak el valaha ilyen munkától?

Azok, akik a legjobban lármáztak és lármáznak, soha nem gondoltak konstruktív munkára, és "közéleti működésük" mindig abban merült ki, hogy a más kákáján a csomót keressék.

Akár így van, akár úgy, az Amerikai Magyar Szövetség meg van, annak a washingtoni irodája megnyílik, és vakság lenne akárki részéről tagadni, hogy a magyar bányászok lobby-mozgalmá kényszerítette azt életre.

NEM MEHETÜNK A RÉSZLETEKBE

Röviden és szárazon igyekeztem beszámolni arról, hogy huszonöt év alatt mit próbált a Magyar Bányászlap, hogy a célkitűzései mik voltak, s hogy milyen elgondolások vezették.

Természetes, hogy csak nagyobb célgitűzéseinket említettem meg, s nem tartottam szükségesnek külön számolni be arról a munkáról, amit a nap eseményei köteleseinké tették, s amik elől soha ki nem térünk.

A Magyar Bányászlap kiadásának én jóformán a szomorú emlékü coloradoi Ludlow vérmézőjéről indultam, ahol a Rockefeller bánya-érdekeltség bányarendőrei annyi bányászt, asszonyt és gyermeket lőttek halálra.

Ha a szellérfa és a ghetto közös fájdalmas örökségét nem is hoztam volna magammal, Ludlow vérmézeje akkor is örökre eljegyeztek volna engem annak az iránynak, amely szembe állított mindig a tökével.

Ha a Thacker bányában a munkához még akkor nem szokott tenyerem vérhólyagjait nem is áztattam volna meg keserves könnyekkel, az én helyemet akkor is kijelölte volna a származás örökségén kívül a látomás, amit Ludlow sátor-táborában szerzem.

Természetes, hogy a Magyar Bányászlapban mindig-mindig az erején felül dolgozó bányász mellé állottam, hogy ahány sztrájk volt, azt nemcsak támogatta az újságunk, hanem különösen a Kelet Ohioi gyásznapok alatt, a leves-konyhán nagyon sokszor a — miénkből osztottak.

Természetes, hogy mindenütt és mindig a szervezetek mellett küzdöttünk, hogy az 1922-es véres west-virginiai sztrájkban a UMWA-val a Bányászlap közvetítette az első szerződést, hogy az szerzett annak Williamsban ügyvédet, a Magyar Bányászlap ügyvédjét. Ezt elfelejtette a UMWA vezérkara, mikor az American Minert megölte, de nekünk mindig elég-tétel erre gondolni.

AMIT MÁS NEM TUDOTT VÉGEZNI

A Magyar Bányászlapnak ez az iránya természetesen rakta a vállainkra egy időben azt a munkát, amit más nem tudott végezni.

Amíg a két Virginában és Kentuckyban a Baldwin-Feltz emberek voltak élet és halál urai és a szervezet oda nem mert bemenni, a bányászokat a bányabáróknál bizonyos mértékben mi képviseltük a nyilvánosság szavával.

A Stonega Coal Co. huszezer dollárt volt kénytelen elkölteni aircourse-ra, mert a rodai bányászok meghallgatást egyenesen nem tudtak találni, s mert a Bányászlap addig ostromolta Virginia bánya-felügyelőjét, amíg az a kötelesség teljesítés alól nem tudott kitérni.

Dante-n tisztességes ivóvizért kutakat vertek, mikor a bányatársaság ellen ezért az ostromot megkezdtek.

A grafter főmanok tucatjait, talán százait emeltük ki a helyükből, akik sarcot vettek a magyar bányászok és sarcot akartak venni a — bányásznén.

Tizenöt-husz év nemcsak magyarok, de minden nemzetiségű bányászok hozzánk fordultak, ha ezekben az államokban igazságot nem kaptak, és mi azt a legtöbb esetben biztosítottuk a számukra.

Ezek a küzdelmek vér nélkül nem voltak.

Néha egy-egy kiküldött munkatársunkat (pl. Loganban) megverték, a Frick telepekre tizenöt éven át ügynökünk a lábát nem tehetette be, s a bányabárók mindent elkövettek, hogy tönkre tegyék a lapunkat.

A hirdetések tizenöt éve teljesen kiszorították az újságból, s mikor pl. a Mellon-bányák ellen a szenátusi vizsgálatot kikényszerítettük — amiben hatalmas segítségünk volt az AFL — MINDEN pennsylvaniai hirdetést elvesztettünk az újságból. Nemcsak a munkás-szervezet élt ezzel a fegyverrel, ők azt a bányabáróktól tanulták.

Örök elismerés illeti a magyar bányászokat, hogy a helyzetet megértették és elfogták, s hogy a depresszió legnehezebb napjaiban a lap felemelt előfizetési díját hajlandók voltak megadni.

(A magyar bányászok valószínűleg tudják, hogy tíz év óta ez az újság nem tudna a lábán megállni, ha nyomdánk nem lenne. Hogy volt olyan idő, mikor Fáy Fisher Andorral együtt egy vasutársaságnál dolgoztunk és a lapot a keresetünkkel mindketten tápláltuk.)

A "KÉT HAZA"

Magyar újságnak Amerikában két hazát kell szolgálni.

Hittel, hálával és szeretettel szolgáljuk az Új Hazát, amelyben kenyeret, polgári jogokat és megbecsülést találtunk; de soha meg nem szünő ragaszkodással viseltünk az Óhaza iránt, amelyből kulturánkat, származásunk önértetét hoztuk magunkkal.

Sok évig jártam már Amerikát, sok évig irtam már újságot, mikor ráeszméltem, hogy a legtöbb bevándorolt előtt örökre ismeretlen marad a fogadott hazája.

En rajta voltam, hogy az amerikai magyar bányászok, ennek a lapnak az olvasói ismerjék meg azt a Hazát, amely barátságával befogadott bennünket.

Amennyire a munkám és az időm engedte, megpróbáltam az Egyesült Államok történetét

könnyű, szórakoztató formában megismertetni s mikor a "Cotton Blossoms", "A Vadnyugat Legendája", a "Santa Fe Trail", a "Chisholm Trail" sorozatos írásokban megjelentek az újságban, az olvasók ezrei tudták velem, hogy ezeket a történeti ismertetések szívesen, örömmel olvasták. Hogy Új Hazánkat ismerni kívánják.

Ez a munka üdülés is volt számomra, mert akármilyen furcsán hangzik, huszonöt éves újságírás alatt néha az a vágyam támadt, hogy "irhassak", olyasmit írassak, ami nem tartozik a napi robothoz, amiről irni szeretnék.

Sajnos, ezek a munkák is gyorsan készültek, összefüggéseikben, stílusukban nem ütötték meg azt a mértéket, amit szerettem volna elérni. Talán ha egyszer elvonulhatok abba a st. clairsvillei gyümölcsösbe, ahová évek óta csábít az én nagyszerű és még nagyobb szívi Nagy Pali barátom, megadja a sors azt is a számomra, hogy az életem az írásnak szentelhetem.

Akárhogy lesz és akárhogy volt, akármilyen kezdetlegesek voltak azok az írások, az amerikai magyar bányász jobban ismeri új hazája történetét, mint a bevándoroltak kilencven százaléka és mint az itt született polgártársak ötven százaléka.

Az Óhazával szemben egy kötelességet ismert a Bányászlap.

Szeretni azt a Hazát, amelyben születünk.

Ebben a szeretetben önzés van.

A bevándorolt ember SOHA száz százalékban amerikaivá nem válhat.

Erkölcsei alapot csak az adhat a mi amerikai magyar életünknek, ha a szülőháza iránti szeretetünket, nosztalgiankat megőrizzzük, amíg sirba nem tesznek bennünket.

Nem Magyarországnak, nem a magyar nemzetnek van tehát arra szüksége, hogy becsüljük, szeressük Szülőföldünket, hanem nekünk magunknak; mert jaj lenne nekünk, ha ez az érzés is kivessze a lelkünkéből.

Ez az érzés, amely talán az egyetlen közös érzése minden tisztességes amerikai magyarnak.

Sokszor megirtuk, hogy Magyar Amerikának nincs joga bele avatkozni Magyarországot dolgaiba s azt mi nem is igen próbáltuk.

Nékünk az Óhaza ugyanazt jelentette Ferenc József idejében, mint amikor Károly, Károlyi, Kun Béla vagy Horthy Miklós kezében volt a kormányzás.

A szülőfalunkat, az otthon hagyott szülőt, testvért, rokont, barátot.

Ezért küzdöttünk mindig és fogunk küzdeni, amíg létezik az újságunk, az ellen a vörös mótely ellen, amely a Szülőföld és a magyar nemzetség elleni gyűlöletre uszított és uszit bennünket.

És megnyugtathatunk mindenkit, hogy mikor itt az új mótely, a barna mótely hasonló szerepet vállalna, épen úgy felvesszük az ellen is a küzdelmet.

És még egyet. Amit manapság szükséges leszögezni.

Mikor ismétljük, hogy Magyar Amerikának nincs sem jogi, sem erkölcsi jussa Magyarországot belső ügyeibe avatkozni, épen olyan ridegen állnánk el az utját minden olyan törekvésnek, amely hazulról kívánna beleszólni a mi sorsunkba.

Ezt az álláspontot itt is, ott is érdemes tudomásul venni és követni.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET

THE FIRST CLARK NATIONAL BANK

NORTHFORK, W. VA.

"A BARÁTSÁGOS BANK-SZOLGÁLAT"

A szövetségi betét-biztosító tagja

LIBERTY BAKERY

"NAPOTA FRISSEN SÜLT TEASÜTEMÉNYEK"

Telefon: 335

NORTHFORK W. VA.

NORTHFORK FUNERAL HOME

R. H. BENNETT, ÜZLETVEZETŐ

Telefon: 324

NORTHFORK W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

SAMUEL'S STORE

Clarence Samuel, tulajdonos

NŐI RUHA ÉS DIVATÜZLET

A Clark Sarkán

Telefon: 353

NORTHFORK W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

CIPÓJAVÍTÓ ÜZLET ELADÓ!

Teljesen felszerelve gépekkel — jó forgalom
HAZAUTAZÁS MIATT OLCSÓN ELADÓ

STEPHEN PANTILLI

Main St. - Box 126

Northfork, W. Va.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

The LEWIS FURNITURE CO.

BERENDEZIK AZ EGÉSZ HAZÁT

KÖNNYŰ RÉSZLETRE KAPHAT MINDENT

A LEWIS ÜZLETBEN

Telefon 176

WELCH, W. VA.

Telefon 178

MULLENS, W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

A. N. HARRIS CO.

GENERAL MERCHANDISE

Finom

Fűszerek

Friss

Husok

STEWART-WARNER JÉGSZEKRÉNYEK

MAJESTIC KALYHÁK

ZENITH RÁDIÓK

GARY, W. VA.

— PÁRTOLJA HIRDETŐINKET —

Welch — — Keystone — — Beckley

ELMENTEM AZ ÉLET MELLETT

Mindent elmondtam, talán a kelleténél többet is, abból amit 25 év alatt igyekeztem a bányászok szolgálatában végezni.

Néha úgy éreztem, hogy ezekben a célkitűzésekben, ebben a folytonosan százféle folyó munkában az élet mellett — elmentem.

Hogy elfelejtettem élni, vagyis a magán dolgaival keveset törődtem.

Néha ma is azt hiszem, hogy néhány kis-himlerek kellene nőni mellettem, de sok volt a munka és kevés az idő, az élet kétszer-kettőjét pedig nem lehet becsapni.

Ahogy mérlegelni próbálom a huszonöt év munkáját, ismételnem kell, amit az ez évi Naptárban megírtam. Ahol Kiss József nagy magyar költő egy jubileumi versére utaltam, amelyben azt írja, hogy az eredmény "egy puttony hamu és egy icce mák."

Nem kívánok panaszkodni, mikor az eredményt így megmértem, mert én a huszonöt év munkájában, annak minden küzdelme, csalódása ellenére sok-sok gyönyörűséget találtam.

Tökéletlenek vagyunk mindnyájan.

Huszonöt év alatt sokat küzdöttem, sok emberrel vitáztam, néha — keményen vitáztam. Bizonyára volt rá eset,

hogy az igazságot nem helyesen láttam, de mindig azért küzdöttem, mindenkiért azért szálltam szembe, amiről hittem, hogy igazság.

Hiszem, hogy ezt huszonöt év után mindenki elhiszi és megérti.

Szeretném még azt is ide iktatni, hogy 25 év alatt SOHA a Magyar Bányászlap egyetlen sorát senki bérbé nem vette. Sem azért nem fizetett soha senki, amit elhallgattunk, sem azért amit megírtunk.

En — természetesen — elfogult vagyok, mikor azt érzem, hogy nem életem, nem dolgoztam hiába.

Ha egyetlen ember utjából egyetlen követ elvettem, ha

egyetlen arcról egyetlen könnyet cseppet le birtam törölni, nem esett az élet — kis-himlerek nélkül sem — hiába.

EMLEKEZÉS A MUNKATÁRSAKRÓL

Ez az egész írás úgy szült, mintha én egyedül folytattam volna mindig a munkát és a küzdelmet, ami nem úgy van.

Voltak, mindig voltak hűséges munkás-társaim, akik velem együtt éppen olyan szeretettel és jóakarattal próbálták a magyar bányászt szolgálni.

Fáy Fisher Andor ma is mindig velem van. Fülöp Ilona soha nem tud megválni ettől az ujságtól.

Fáy Nándor, Warm William (az Öreg Amerikás), Roboz Hugó és Róna Armánd már elmentek piheimni, de Eger Sándor, Dr. Gerenday László, Földi Károly, Mrs. Csillag, Kolos Leo, Gondos Sándor, Nádassy Miklós élnek még, s ezeknek a hűséges munkája nélkül nem birtam volna a lapot és a vele járó munkát végezni.

Nagy-nagy szeretettel és sok hálával kell megemlékeznem: a Magyar Bányászlap helyi képviselőiről, akik mindenkor oszlopoi voltak, ma is a legerősebb pillérei ennek az ujságnak; és mindannak, amit az ujság munkája jelentett negyedszázadon át a bányász-nak.

AZ UTOLSÓK, AKIK ELSŐK

Utóljára, de nem utolsónak hagyom végül azokat az embereket, akik nélkül SOHA nem lehetett volna, ma sem lehetne Bányászlap.

A bányászokat, az előfizetőket, a barátait, a testvéreimet.....

Akikről többször megírtam már, de nem tudom elégszer megírni, hogy közelebb érzenem őket magamhoz a barát-nál, a testvérnél, mert EGY-NEK érzem magam az amerikai föld alatt küzdő, föld felett nyomorgó magyar bányászzal.

Akinek az arca ezerszám

vonul el ebben a pillanatban előttem, akikre nem tudok könnyek és meghatottság nélkül gondolni, akik nékem pótolják és pótolják a barátot, a családot, az életet, ami még sem ment hát el mellettem.

Akiknek és kikről többször megírtam már, hogy az ő életüknél egyéb életet én nem akarok élni, az ő örömeiknél egyéb örömet én nem kívánok ismerni s hogy az ő fájdalomkánál egyéb fájdalom en-gem nem tudnak kínozni.

Az Isten áldjon meg mindenkit, aki valaha segített a munkámban, az Isten áldjon meg benneteket — bányász-testvérek.

AZ ELVESZETT ÁLOMVÁROS HIMLERVILLE

Mikor 1917-ben négy magyar bányász jött be hozzám New Yorkba, hogy egy magyar bányavállalatot csináljunk s hogy annak a megszervezését én vegyem a kezembe, úgy éreztem, hogy kötelességem azt a munkát vállalni.

Akkoriban még jöttek-mettek, sehol otthon nem voltak

a magyar bányászok s az én nálam megjelent bajtársak nem is annyira a kitünő üzleti lehetőséget láttak egy ilyen vállalatban, minthogy állandó otthont reméltek.

A szénbánya üzlet jó volt azokban az időkben.

És gyönyörű álom volt arra gondolni, hogy ha mi fészket

tudnánk verni egy néhány magyar családnak, a példánkat több felé is követnék.

A háború alatt új bányát majdnem lehetetlen volt csinálni, hosszas keresés után megvettük hát az Ajax nevű öreg bányát West Virginia államban, amit később Himlerville nevezett el a postahatóság, nem rólam, hanem a bányavállalatról, ahogy az a szénvidéken szokásban volt.

MINTEGY KÉTSZÁZAN VOLTAK

Talán kétszázan lehetnek, akik kisebb-nagyobb összegeket fektettek a vállalatba, amely azonban csak hatvan-hetven munkásnak tudott munkát és otthont adni.

Mint hogy a vállalkozás jövedelmező volt — hiszen minden bánya jövedelmező volt abban az időben — részvényeseink egyre erősebb nyomást gyakoroltak ránk, hogy nagyobb bányát szerezzünk. Ahol igazi magyar falut lehetne csinálni.

Nagy szentterületet béreltünk Ajaxtól nem messze a Kentucky oldalán a Tug Rivernek, hogy ott nagy, modern bányát és szép, igazi magyar falut építsünk.

A magyar bányászok lelkesen csatlakoztak a mozgalomhoz és amint az építkezés közben egyre több pénzre volt szükségünk, szívesen vették a részvényeket; mindannyian állandó otthont reméltek az új telepünkön.

Nehéz és küzdelmes dolog volt az új telep építése.

HIDAT KELL VERNI

Hidat kellett vernünk a Tug Riveren, vasutat kellett Martin Countyba vezetni s csak azután kezdhettünk az igazi munkához a bánya építéséhez, a telep megalapításához.

A hatalmas hidat mi építettük, de azt az ICC rendeleteinek megfelelően a Norfolk and Western vasut mérnökei tervezték. Mi nem avatkozhattunk a munkába, csak a számlákat kellett fizetnünk.

A sound-olásnál tévedtek, tizenhárom lábnyira a víz alatt nem követ találtak, ahogy számították, hanem futóhomokot, úgy hogy a hid pilléreit 14 láb helyett 42 lábnyira kellett le-vernünk.

A hid építése tehát nem öt hónapot és százhuszonezer dollárt, hanem másfél évet és négyszázötvenezer dollárt vett igénybe.

Ezt a váratlan csapást használták ki először Magyar Amerikában azok, akik itt ellenségei voltak mindig minden konstruktív munkának és akkor indult meg a magyar bá-

nyászok vállalkozása ellen az a hajszó, ami a teljes megsemmisülés után tíz évvel sem tudott alább hagyni.

Ami a részvényesek, sem a bankárunk cserben nem hagytak bennünket, a hid, a vasut, a bánya felépült, de mire a szén szállítást megkezdjük, maga a szénipar jutott csödbe, amely maig tart.

LEESETT A SZÉN ÁRA

Egy dollár és huszonöt cent volt a szénnek a piaci ára, mikor új bányánkból a szállítást megkezdjük, bár annak a kibányászása közel két dollárba került tonnánként.

A Norfolk & Western vasut azonban annyira méltányolta a magyar bányászok uttörő munkáját, hogy mikor a piacon a szén ára nem volt másfél dollár, a szénünket megvette tonnáként két és fél dollárjával, hogy a hidépítéssel ért nagy veszteségért és az új szentterület megnyitására kárpótoljon bennünket.

Természetesen a vasut mentén fekvő többi bányatársaságok ezt igazságtalannak tartották s egy év múlva már csak termelésünk negyedrészt vette át a vasut ilyen áron s küzdelmeink akkor kezdődtek.

A szabad piacra került hatalmas, háromszáz ezer tonnányi évi termelésünk fele, majd a kétharmadrésze és ezt a mennyiséget — csak úgy mint a többi bánya — veszteséggel voltunk kénytelenek eladni.

MIÉRT TURTUK A VESZTESEGET

Akik a bányászatot nem értik s a magyar bányavállalatot a távoli városokból kritizálják, azok nem tudják, hogy a bánya üzemen kívül való tartása 40,000 dollárba került volna évente.

Inkább veszítettünk hát — csak úgy, mint a többi bánya — a szén tonnáján 10—15 centet, évente 40—50 ezer dollárt, hogy a bányát megtartsuk ép-ségben és a bányászainkat el-lássuk kenyérral.

Eleinte a szénvilág azt hitte, hogy a szénipar depressiója elmúlik.

A hatodára csökkent olaj-árak nagy piacot vettek el a

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

CHARLES BUDNICK

Monarch öntött vas kályhák
Philco rádiók - Crossley
villamos Shelvadorok

Mindennemü butorok

Telefon: 21

KEYSTONE, W. VA.

széntől s azt remélték, hogy az olaj ára újra felmegy négy dollárra hordónként.

Ez a mai napig sem történt meg.

Akkoriban hozták a "stoker"-eket a piacra, amelyek a szén fogyasztást a gyárakban, mozdonyokban, nagy épületekben negyven százalékkal levágták. Lassan ráébredtek az iparban, hogy csak egy menekvés lehetséges, ha hatalmas trusztok létesülnek, ha a bányák számai egyesülnek s a termelést megfelelően korlátozzák.

Közben éveken, nehéz és véres éveken át a bányák veszteséggel dolgoztak. De hittek abban, hogy amelyik társaság meg tud maradni, amelyik a trusztosítást be tudja várni, annak érdemes vérezni.

A BANKOK BIZALMA

És a Himler Coal Company jövőjében, annak egészséges voltában annyira bíztak azok, akik sokkal jobban értenek az üzlethez, mint é sorok írja, hogy a Columbus, Ohio-ban lévő Huntington National Bank négyszázötvenezer dollárt adott kölcsön záloglevelekre a vállalatnak.

S mikor ez sem bizonyult elégséges, különösen mikor néhány felzúgott részvényes perrel támadott meg bennünket s a társaság vezetője receiver kinevezését kérte, hogy a vállalat épségét megvédi, ez a bank még további kétszázhuszonezer dollárt utalt ki, hogy a veszteségeket legyen miből fődözni.

Mikor a szénipar depressiója a legsötétebb volt, új katasztrófa szakadt ránk.

A szén közepén egy kő-eret találtunk, amely egy inch vastag volt, de amely egyre vastagabb lett s végül felemelkedett nyolc-kilenc lábra. És mert az öt lábás szén a közepén szelte ketté, nem bányászhattunk sem felette, sem alatta, ki kellett a követ is bányászunk.

Tudtuk, hiszen megfelelő számú furásokat eszközöltünk, hogy újra tiszta szén fogunk találni s nap-nap után vártuk, hogy mikor fogunk a rettenetesen költséges kőbányászatból kiérni.

Ezer lányi kinlódás után, amely százazrekbe került, a tiszta szénét újra elértük, de akkor már fehérre voltunk vérezve.

A SZÉNIPAR HAZÁRD IPAR

A szénipar "hazard" ipar s nekünk a hazard-ipar veszteségei jutottak.

A szénünket akkor is folytonosan veszteséggel adtuk vol-

na el azokban az években, ha ez a kőbányászat nem ért volna bennünket, így tömördek pénzt veszítettünk.

De ha mi el is csüggedtünk, ha mi éreztük is, hogy nem bírjuk a küzdelmet, soha egy pillanatra nem veszítette el a hitét bennünk és a bányánkban F. R. Huntington, akit ér-

deklte a mi küzdelmünk, akiknek tetszett a munkások vállalkozása és aki az utolsó pillanatig kitartott a vállalat mellett.

Sokan írták és mondták azokban az időkben, hogy "na nem tudtam, hogy mi vár a széniparban, nem lett volna szabad bányát csinálnom."

HALÁSAN KÖSZÖNJÜK

a magyarok multban élvezett pártfogását és reméljük, hogy azt a jövőben is élvezhetni fogjuk!

A. W. COX
Department Store
WELCH, W. VA.

McDOWELL COUNTY NATIONAL BANK
Welch, West Virginia

KORMÁNY FELÜGYELET ALATT
A FEDERAL RESERVE BANK TAGJA

Betéteink biztosítva vannak a Federal Deposit Insurance Corporation által

Fanning Funeral Home Co.

Engedélyezett
BALZSAMOZÓK és TEMETÉSRENDEZŐK

AMBULANCE-OK ÉJJEL ÉS NAPPAL
NŐI APOLÓNO ALL RENDELKEZÉSRE

Teljes berendezés egyházak
és egyesületek szolgálatára

Welch, W. Va. Iager, W. Va.

Telefonok 260 és 355 Telefonok 2041 és 4171

EXTRA! EXTRA!

Megtisztítjuk a kalapját!

Kalap tisztítás csak

65c Kettő **\$1.00**

TIM'S HAT SHOP

10 N. Heber St. Beckley, W. Va.

TISZTITUNK — VASALUNK
ATSZABUNK ÉS JAVITUNK RUHÁKAT!

Embereink házhoz mennek a ruháért
és mindent tisztán, haza is szállítanak!

The
Beckley Dry Cleaner

Prince St. at Oakwood

Telefon 566

BECKLEY, W. VA.

Üzletünknel bőséges parkoló helyet talál!

ROSE
FUNERAL HOME

FRED WILLIAMS és R. H. NEAL

KITUNÓ AMBULANCE SZOLGÁLAT

TELEFON: 167

178 NEVILLE ST.

BECKLEY, W. VA.

Welch — Keystone — Beckley

AZOKNAK, AKIK A LEGJOBBAT AKARJÁK!

DAVIS

ÉKSZER ÉS AJÁNDÉK ÜZLETE

GYÉMANTOK — ÓRAK — ÉKSZEREK
Minden javítási munka jótállás mellett

JOHNNY DAVIS, TULAJDONOS

103 McDowell St. Welch, W. Va.

HUSVÉTI VIRÁGOK

ÉS VIRÁGOK MINDEN MÁS ALKALOMRA

THORNTON'S FLOWER SHOP

20 Bank Street Telephone 157

WELCH, W. VA.

CLARK'S

HARDWARE & FURNITURE CO.

WELCH, W. VA.

Hálásak vagyunk a magyarok
jóindulatú pártfogásáért

EGYE ÉS ÉLVEZZE — A

"KEW-BEE BREAD"

kenyeret

WELCH BAKERY

WELCH, W. VA.

• AZ ÖN VÉDELMERE •

HADD CSINÁLJUK MI MEG A

RECEPTJEIT

TUDJA-E AZT, HOGY A

KING CUT-RATE DRUG COMPANY

az egyetlen gyógyszerár McDowell me-
nyében, mely két bejegyzett gyógyszerár
alkalmaz, úgy, hogy egyik mindig szol-
gálatban van. A recept az öné és tekin-
tet nélkül érte, hogy milyen tanácsot
kapott, azt mi pontosan és jól csináljuk
meg. Csakis a legújabb gyógyszereket
használjuk, amit kapni lehet és áraink
mérésültek.

KING DRUG CO. WELCH, W. VA.
Phone — 624

kocsit válasszon!

CENTER CHEVROLET SALES

WELCH, W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

BALÁZS JÓZSEF

A "WELCH HOTEL" TULAJDONOSA

WELCH, W. VA.

Kényelmes és tiszta szobák mindig kaphatók
akár átutazóknak, akár állandó tartózkodásra!

Mialatt mi küzdöttünk, mia-
latt mi váratlan csapások su-
lya alatt megépitettük Magyar
Amerika legszebb, legkomo-
lyabb vállalkozását, tizenhárom-
ezer bányavállalat közül kilenc-
ezer bukott ki mellőlünk.

9000 BANYA PÉLDAJA

A new yorki Baker-féle First
National Bank rendesen tudja,
hogymit csinálunk.

S mikor ez a bank százötven
millió dollárt fektetett a West
Virginia Collieries Companyba,
bizonyára megfontolták, hogy
mit csináltak. Ez a vállalat
előbb omlott össze a Himler
Coal Company-nál és a First
National Bank minden centét
elvesztett.

A Ruckerfeller féle Consoli-
dation Coal Company, a legna-
gyobb és leggazdagabb puha-
szénbánya vállalata volt az or-
szágnak. Előbb jutott csődbe,
mint a Himler Coal Company.

Megelőzőt a híres Red Ja-
cket Consolidated Coal Co.
bennünket, két évvel előbb om-
lott össze a legtöbb szakérte-
lemmel vezetett és legjobb szén-
nel rendelkező Houston csoport
s itt csak a leghiresebbeket, a
leggazdagabbakat és a legjob-
bakat említem. A többi kilenc-
ezret felesleges lenne felsorolni.

A bezárt és beszegezett bá-
nyák ezrei meredtek a levegő-
be, mikor a miénk még mindig
állt, mert keményen, hihetle-
ten szívóssággal dolgoztunk és
mert a Huntington Bank hitt
bennünk.

Attól a pillanattól kezdve,
mikor vasutunk elkészült, egy
gondtalan perce nem volt sen-
kinek, akinek a bánya vezeté-
séhez köze volt; soha nem tud-
tuk, hogy megusszuk-e a vál-
ságot.

ÉLT A MAGYAR VÁROS

Közben azonban élt a ma-
gyar falu, később város és vi-
rágzott.

Emberek maradtunk ott is,
a hibáinkat oda is elvittük ma-
gunkkal.

Jött hozzánk némi önzés, hi-
szén a "magáiban" jobb és
könnyebb munkára aspirált
minden második ember s né-
zeteltérések is akadtak a falu
életében.

De mindezek mellett le me-
rem írni és ne felejtse el senki,
hogy ezt sok száz volt himler-
villei lakos olvassa, hogy SOHA,
SEHOL olyan otthona nem volt
az amerikai magyarnak.

Sokan csak akkor tudtuk ezt
meg, mikor onnan a sors szét-
tűzött bennünket.

Kérdezzon meg ma valaki
olyan embert, aki valaha la-
kolt Himlervillen, hogy nem
sirja-e vissza azt az otthonát,
amig élni fog?

Amerika egyetlen kis pont-
ján mi voltunk FELÜL, mi vol-
tunk a bennszülöttek munka-
adói, mi jelentettük a kenye-
ret annak a szegény megyé-
nek.

Az iskoláink a legkülönbek
voltak az államban, a társa-
dalmi élet olyan volt, amilyent
jóakaratu, emberszerető ma-
gyar emberek ki tudnak ál-
modni.

Olyan derék, jó gyerekek
nevelkedtek abban a faluban,
hogy a szülők azért vágytak
oda, mert ez benne volt a köz-
tudatban.

A szociális intézkedésekben
az új deal még ma is csak
cammog az után, amit mi tiz-
éve elvesztettünk.

HUNTINGTON NEM ENGED

Mikor már éveken át recei-
vershipben tartottuk a bányát
üzemben, mikor már tudtam,
hogy reménytelen a küzdel-
münk, hogy a szénipar talpra
állítását lehetetlen megélnünk,
könyörgtem Huntingtonnak,
hogy engedjen bennünket a
sorsunkra.

Nem volt hajlandó.

Törhetetlen hittel hitte, hogy
a trusztosítás nincs messze,
hogy ennek a társadalmi ki-
sérletnek nem szabad megszün-
ni, hogy a co-operativ iparvál-
alatoknak van jövőjük; s kö-
vetelte, hogy a helyemen ma-
radjak. Ha pénzre volt szükség-
günk, hogy a veszteségeinket
födözzük, azt készséggel adta
mindig a receivernek.

A Kossuth szobor leleplez-
ésén megfáztam, betegem men-
tem haza s akkor fődözte fel
véletlenül az orvosunk, hogy
valami rendellenesség van a
szájpadlásomon s ijedten is-
merte el, hogy szifilitikus vagy
rákos tünettel állunk szemben.

Nehéz lehet más embernek
elképzelní, hogy mit érez, aki-
nek ilyen választást ad az or-
vosa. Sem szifilisszel, sem rák-
kal nem érdemes küzdeni ezen
a világon.

Ahogy a hüléstől felkeltem,
összetörve kerestem fel Hun-
tingtont és arra kértem, hogy
most már mentsem fel a továb-
bi kinlódástól.

Huntington elküldött az or-
szág egyik leghiresebb rák-orvo-
sához, Dr. Crotti-hoz, aki két
héten át nem tudta eldönteni,
hogy mi bajom van, mert akár-
mi volt, kezdetleges dolognál
tartottunk.

Két hét alatt megállapítot-
ták, hogy szifiliszem nincs és
elküldtek Rochesterbe a Mayo
Klinikára, ahol szintén nem tud-
ták, hogy rák telepedett-e a
szájpadlásomra vagy "lucco
placia"-val állnak szemben.
De megnyugtattak, hogy ha
rák lenne, az is olyan kezdet-
leges, hogy remény van a gyó-
gyulásra. És ilyen értelemben
kezelték.

A KÜZDELEM FELADÁSA

Huntington nem ragaszkot-
dott tovább a kivánságához,
feladta ő is Himlervillet s én
csak öt hónap mulva kaptam
meg a végső ítéletet Rochester-
ben, hogy többé ráktól nincs
mit félnem.

Ezt máig sem tudják meg-
bocsájtani a "jóbarátaim" s
pár hete is szemre hányták a
"rák"-ot az egyik radikális új-
ságban.

Nem értik meg, nem "azért
lettem beteg", mert Himler-
ville össze omlott, hanem azért
omlott össze akkor Himlerville
s azért nem kinlódunk benne
még egy évig vagy egy fél-
évig, mert én beteg lettem.

A Huntington National Bank
hatszázötvenezer dollárt veszt-
ett Himlervillen, mert akinek
egy záloglevelet eladtak, attól
azt ók teljes árban vissza vet-
ték és elégették.

De mikor hosszas küzdelem
után R. F. Huntington a vál-
latot feladta, mikor a csőd-
eljárás után többé semmivel
nem tartoztunk, ismét kinlót
tizenötezer dollár kölcsönt,
hogy újra kezdjünk.

A vállalatban a magyarok,
velem együtt 780,000 dollárt,
Huntingtonék 650,000 dollárt
a többi hitelezők 200,000 dol-
lárt, összesen tehát másfél mil-
liónál többet veszítettünk.

Himlervillet a csődejárá-
s után magyar bányászok, jóba-
rátaim akarták átvenni.

Nem engedtem, mert én már
akkor láttam, hogy a szénipar
kálváriája nem ér véget a kö-
zeli jövőben s azóta mindig
örülök, hogy őket a vállalko-
zásról lebeszéltem.

Igaz, hogy a pénzüket egy
ohioi bányában mégis elvesz-
tették, de legalább az a vesz-
teség már nem Himlerville ne-
véhez fűződik.

MÉG EGY PAR SZÓ

Egy-két dolgot meg akarok
még említeni, mielőtt azt a
nékem nagyon fájdalmas írást
abba hagynám.

Sokan támadtak és sokat

támadtak azért, mert a bányát
Himlervillenek, a megyét Mar-
tin Countynak nevezték.

Természetes, hogy a megye
a nevét én előttem sok évvel
kapta s talán sok embert az
is meglep, hogy a város nevét
én nem szántam Himlerville-
nek.

Egy évvel a falu felépítése
előtt egy élelmes warfieldi
barátunk úgy gondolkozott,
hogy jó lesz az új telepen pos-
tamesternek lenni és tudunk,
akarunk és beleegyezésünk
nélkül kérte — Himlerville pos-
táját. Mi csak akkor tudtuk
meg, mikor a warfieldi postán
a postamesterségre a pályázat
ki lett hirdetve.

Természetesen a postames-
terséget összeköttetésünkkel
megszereztük s kénytelenek
voltunk egy ideiglenes kis
shantyt építeni szegény Ordódy
Sándornak, aki ott fagyosko-
dott naponta két-három órát
azon a postán, amire nekünk
csak hat-nyolc hónap mulva
lett volna szükségünk.

VEREBÉLYRE GONDOLTAM

Nem tagadom azt sem, hogy
én igenis magam akartam a
telep nevét megszabni és min-
dig az volt a szándékom, hogy
azt — Verebélynek fogjuk ne-
vezni. Mert Verebély volt ne-
kem mindig a legkedvesebb
név a világon.

Akik a "szakértelmet" szok-
ták emlegetni, azoknak elárul-
lom, hogy egy ízben a Sza-
badság szakvéleményt követelt
tőlünk, hogy a vállalkozásunk
egészséges-e?

Én azt irtam, hogy én nem
fogok szakvéleményeket küldé-
ni, hanem válasszanak ők egy
országosan ismert szakértőt,
küldjék azt le a költségemre,
mondják meg neki, hogy el-
lenőrzés a küldetése.

A Szabadság Cleveland leg-
nevesebb consulting engineer-
jét, White mérnököt küldte le,
aki bányánkat, terveinket,
könyveinket, számadásainkat
megnézte. Ellenségesen nézte
meg mindazt, hiszen azért
küldték.

WHITE-OT KÜLDI
A SZABADSÁG

Előttem fekszik ma White
mérnök szakvéleménye, aki
ezeket jelentette a részletes és
mindentre kiterjedő ismertetés
és számadás után a Szabadság-
nak:

"A Himler Coal Compa-
ny szene jó, a bányászati
viszonyai kitűnőek, a fel-
szerelése a legmodernebb
és a vezetése mintaszerű.
Nem lehetett volna egy
szénbánya vállalatot na-
gyobb szakértelemmel,
több körültekintéssel, gaz-
daságosabban tervezni és
vezetni. Minden lehetőség
és remény meg van rá,
hogy a jelenlegi vezetők
kezében virágzó vállalat
lesz belőle."

Ezt a jelentést nem én ir-
tam. Nem is én sugalmaztam.
Ellenséges érzésekkel, ellenőrz-
és céljából odaküldött híres
szakértő jelentette annak a
vállalatnak, amely leküldte.

Ha nem így van, bizonyára
megszólal a Szabadság akkori
szerkesztője.

Mikor Judge Hough, a co-
lumbusi U. S. District Court
bírája a végső csődöt kimondta
s mikor a tárgyaláson még rá-
kényszerítettem a bánya vevő-
jét, hogy a munkások benn
maradt bérét ne részvények-
ben, hanem készpénzben fi-
zesse, Judge Hough ezeket
mondta, a nagyobb hitelezők
jelenlétében:

"This court will say
upon reading the reports
of the receiver and listen-
ing to the creditors that
Mr. Himler is leaving the
ruins with clean hands,

VIRÁGOK

minden alkalomra és táviratilag is küldve bárbová

FALLON FLORIST

28 Elkhorn St. Welch, W. Va.

Nappali telefon 145

Éjjeli telefon 188

THE FIRST NATIONAL BANK

KEYSTONE, W. VA.

"AZ ERŐS BANK,
AMELYET AZ IDŐ ÉS PÁNIKOK KIPRÓBÁLTAK"

A szövetségi betétbiztosító intézmény tagja

HA MAGYAR Bányászokkal AKÁR TALALKOZNI
keresse fel

KÓSA ANDRÁS

NEW DEAL MAGYAR VENDEGLŐJÉT
ÉS SÖRMÉRÉSÉT

JÓ HÁZI KOSZT MINDEN IDŐBEN KAPHATÓ
Main Street Route 52

KEYSTONE, W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLET!

J. E. Painter Music & Furniture Store

Majestic kályhák - Kelvinatorok - Hoosier szekrények
Philco és RCA Victor rádiók

KEYSTONE, W. VA.

PAIS & VECCELIO, Inc.

GENERAL MERCHANDISE

RUHÁKAT MÉRTEK UTÁN KÉSZITÜNK

KEYSTONE, W. VA.

Telefon: 25

MEGBIZHATÓ VIRÁG KERESKEDŐ

DIAS FLORAL CO.

VIRÁGOK MINDEN ALKALOMRA!

Telefon 1353

13 S. Oakwood Avenue

BECKLEY, W. VA.

A legjobb hely

ahol gyógyszereket vehet

WATKINS DRUG STORE

16 South Heber Street

BECKLEY, W. VA.

H. T. CALFEE & SON

TEMETKEZÉSI VÁLLALATA

Mrs. H. T. CALFEE és PRICE H. CALFEE
tulajdonosok

AMBULANCE SZOLGÁLAT ÉJJEL-NAPPAL

Telefon 129

BECKLEY, W. VA.

— PÁRTOLJA HIRDETŐINKET —

Beckley — Mullens — Mount Hope

FOSTER FUNERAL HOME

MEGBIZHATÓ TEMETKEZÉSI VÁLLALAT

AMBULANCE SZOLGÁLAT

42 South Oakwood

BECKLEY, W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLETET KÜLDI
MAGYAR ÜZLETFELEINEK — A

RICHMOND Cleaners & Laundry

Telep és Iroda: 258 So. Kanawha St.

Telefonok: 1464 és 1465

BECKLEY, W. VA.

'UGY ISMERIK, MINT A LEGJOBBAT'

BECKLEY ICE CREAM CO. Incorporated

Telep és Iroda a City Avenuen

Telefon 851

BECKLEY, W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLETET KÜLD A

NEHI BOTTLING CO.

a híres és kitünő

"ROYAL CROWN COLA"

és minden más NEHI ital gyárossal

Telefon 965

BECKLEY, W. VA.

SPORT RUHÁKAT
TISZTAN ÉS FRISSEN TART
A MI KITÜNŐ SZOLGÁLATUNK!

RALEIGH STEAM LAUNDRY CO., Inc.

A modern tisztító intézet

TELEFON 416

BECKLEY, W. VA.

and that he is the most unfortunate victim of circumstances."

(A court kijelenti, miután a receiver jelentéseit elolvasta és a hitelezőket meghallgatta, hogy Mr. Himler a romokat tisztá kezekkel hagyja el s hogy ő a körülmények legszencségebb áldozata.)

Ennek a kijelentésnek az alapján kötelezte a bánya vezetőjét, Mr. Hewittet, hogy nékem tett ígérete szerint készpénzzel fizesse ki a bányászok benn lévő munkabérét, amit ő megakart változtatni, miután ráterrorizálta őket, hogy vegyenek át tőle részvényeket az új vállalatában, amely megbukott azóta.

Összekötéseimmel annyit elértem, hogy kéresemre Himlerville letörölték a térképről s a telep nevét Beauty-ra változtatta a póstahatóság.

Azóta a kegyetlen sors magát a telepet is letörölte nemcsak a térképről, hanem a Buck Creekről is, ahol ma már csak az a néhány magyar család kinlódik, akik érzelmi, vagy más okokból nem tudnak onnan elmenni.

Mikor Huntington, a BANKÁR a hatszázötvenezer dollár veszteséget leírta, még mindig nem minket, nem engem tett felelőssé a hatalmas veszteségért. Ő akarta, hogy a nyomdával, amelyre hatezeröt száz dollár mortgage-ot vettem fel, hogy azt egyszer a Himler Coal Co.-nak oda adjam pedára, Columbusba költöztem.

És ő állt jól értem, ő nyitottatott újra korlátlan hitelt a számomra.

Mikor a U. S. court bírója a felmentvényt megadta, mikor a vállalat legnagyobb vesztese újabb hitelnitással a maga véleményét megmondta, hátra voltak még azok, akik nemcsak a pénzüket, a reménységüket is veszítették.

A magyar bányászok.

AKIK A ROMOK FELETT VIGADTAK

Himlerville össze-omlása megszolgáltatta azt a gyalázatos kórust, amelynél utálatosabb, aljasabb nem hangzott még fel ebben az országban. A káröröm kórusát, amely nem a magyar bányászok csalódásait fájlalta, hanem a Himler bukását élvezte.

A sorozatos támadásokat, a gyűlölettel habzó szennyes rágalmakat szóról-szóra, egytől-egyeteg leközöltem ebben az országban. És nem irtam hozzá

egyetlen betű mentséget, egyetlen betű magyarázatot.

Azt akartam, hogy azok után ítéljenek a magyar bányászok, a csalódott, reményvesztett, csüggedt magyar bányászok, hogy mellettem akarnak-e maradni.

Én akkor elmehettem volna uri állásba.

Szabó László budapesti újságíró barátom ajánlására néhai Miklós Andor a bukás után azonnal meghívott a Magyarországi napilaphoz szerkesztőnek és rámbizta, hogy az előkelő állásban a saját fizetésem megszabjam.

Whitney Warner, a W. H. Warner Coleries elnöke, aki ma is jóbarátom, szintén kitünő állást ajánlott s mikor azt nem fogadtam el, felkínálta egyik kitünő west virginiai bányáját, hogy azt nemcsak minden lefizetés nélkül eladja nekem, hanem pénzt is ad az üzemhez.

Egy pillanatig sem haboztam. Meghatott a két megtisztelő ajánlat, de úgy éreztem, hogy nem szabad, nem lehet elmenem.

Hogy ott kell "visszajönnöm", ahol a romok alatt feküdtem, ha még egyszer bele akarok nézni a tükörbe.

És úgy éreztem, hogy én örök életemre adósa maradok a magyar bányászoknak, hogy életem minden percében, szerény képességeim minden morzsájával azokat TARTOZOM szolgálni.

A magyar bányászok szintén ítélkeztek.

Sok bányász vesztette el a pénzét és a reményét Himlervillen, sokan onnan mélyesges kereséssel távoztak s a távozás pillanatában, a fájdalom sulya alatt talán volt némelyikben harag irántam. (Bár mikor az Új Előre egyik csa-hosa az árván maradt telepen megjelent, hogy ellenem uszítson, nagyon gyorsan kellett neki onnan távoznia.)

A sok ember közül azoknak nem jár ma a Bányászlap, akik az Óhazába, vagy egy még jobb, a legjobb hazába távoztak.

EGYÜTT MARADTUNK

Együtt maradtunk mindnyájan.

Örökre összefűzött bennünket a közös remények, a közös csalódások emléke és bár Himlerville örökké sajog mindannyiunk szívében, úgy érezzük, hogy a közös megpróbáltatás tüzeben lett acéiosabb a barátságunk.

Még egy csoport ítélkezett

Himlerville fölött és fölöttem most öt éve.

Bányásznapot rendeztek Williamsonban, ahol az elveszett álmováros volt lakói száz-számra jöttek össze és ahol megjelentek Martin County benszüllött lakosai közül is jó néhányan, hogy kezet foghassunk egymással.

Azok a benszüllöttek, akik minket ott ellenségesen fogadtak, akik százféle akadályt gördítettek az utunkba, akik bennünk látták a corporációt, a nagytőkét.

És akiknek természetesen és érthetően külön fájt, hogy a megyében az urak mi — hunykyk — lettünk.

Azok az emberek azért jöttek Williamsonba, hogy visszahívjanak a megyébe bennünket.

Egy Boon Pinson nevű fiatal ember négyezer dolláros checket (az akkor kapott örökségét) hozta magával, hogy azt nekem fenntartás nélkül, kérdézősködés nélkül, feltételek nélkül első pénznek ide adja, ha még egy Himler Coal Companyt csinálnék.

És megnyugtattak, hogy tehetségük szerint a többiek is beszállnak, mert a megyéjük csak akkor virágzott, a bányaiban dolgozó munkásokkal emberségesen csak akkor bántak, mikor a vállalatot magyar kezek vezették.

Bevándoroltak benszüllöttektől ilyen erkölcsi bizonyítványokat, ilyen bukások után gyakran nem kapnak.

Himlerville nevét én ritkán szoktam leírni. Ottani emlékeim megsemmisítettem azokban az időkben, amíg a seb vérvért állandóan s mikor azt hittem, hogy átok lesz rajtam a szerencsétlen vállalkozás emléke.

Az élet irgalmas, a sebek hegednek és bár sajognak, ha érintjük, ez a sajnás már elviselhető, ha az ember a munkában keresi a felejtest.

A mosolyt, azt kitörülte Himlerville a szívemből, de pótolta azt az élet azzal a tudattal, hogy kétezer bányász barátom megértéssel és megérzéssel van irántam s hogy — megmaradtam mellettem.

Azok az emberek, akik kegyetlenebbek az életnél, akik kárörömmel ma is Himlerville szeretnék a fejemhez vagdálni s akiknek semmi közük és semmi centjük nem volt soha Himlervilleben, hiába próbálkoznak. Nekem nem lehet külön fájdalmat csinálni, nekem az elvesztett álmováros nem tud job-

ban fájni, akármennyit nyul-kálnak hozzá illetéktelen kezekkel.

A gyűlölet, a káröröm, a bosszu, a gyűlölködés engem érinteni nem tudnak, rajtam sebet nem vágnak, mert köztük és köztem van az a kétezer baráti szív, amelyek mindegyike — megmaradt mellettem.

Természetesen voltak mun-

katársaim, hűséges barátaim Himlervillen, akik velem együtt dolgoztak, akik a szívük vért minden porcikájuk lelkesedését rakták bele az elvesztett álomba.

A nevüket nem említettem, mert Himlerville tragédiájáért a felelősséget egyedül kívánom viselni.

HIMLER MÁRTON.

VIRÁGOK

Minden Alkalmra és Temetésekre Koszorúk!

SNOW THORNTON, FLORISTS

Telefon: 1274

Beckley, W. Va.

DAY and NIGHT GARAGE

24 ÓRAS SZOLGÁLAT

mely alatt behuzzuk és megjavítjuk autóját vagy radiatorját

MINDEN MUNKAÉRT JÓTALLUNK!

Telefon 466

56 Prince Street

BECKLEY, W. VA.

SZIVÉLYES ÜDVÖZLETET KÜLDI

Taraczközy István

a közismert

STEVE'S SHOE SHOP

tulajdonosa

40 McCreery St.

40 McCreery St.

BECKLEY, W. VA.

N. D. TRENT CO.

FÉRFI DIVATÁRU

ÜZLET

Tavaszi, új divatu, le-
hajtott elejű Kalapok

\$5

MULLENS, W. VA.

SZIVÉLYESEN ÜDVÖZÖLJÜK A MAGYAR Bányászok
SZOKAT LAPJUK JUBILEUMA ALKALMÁBÓL!

RALEIGH BAKING CO.

A HONEY BOY BREAD

és pompás sütemények készítői.

Telefon: 2092

City Ave.

BECKLEY, W. VA.

A LEGRÉGIBB MAGYAR ÜZLETEMBER
SZIVÉSEN ÜDVÖZLI A MAGYAR Bányászok
LAPJUK, A MAGYAR Bányászlap HUSZONÖT
ÉVES ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

LITSCH'S Poolroom — Sörmérés — Étterem

J. K. LITSCHNER, tulajdonos

Main Street (Route 19 & 21)

MOUNT HOPE, W. VA.